

**Varsinais-Suomen ympäristöosaamisen yhdistysten ja -verkostojen työ
alueellista kestävän kehityksen työtä edistämässä**

Emma Yrjölä

Pro gradu -tutkielma

Turun yliopisto
Biologian laitos
9.12.2018

Linja: ekologian linja
Erikoistumisala: biodiversiteetti

Laajuus: 40 op / 40 op

Tarkastajat:

1:

2:

Hyväksytty:

Arvolause:

TURUN YLIOPISTO
Biologian laitos
Matemaattis-luonnontieteellinen tiedekunta

YRJÖLÄ, EMMA: Varsinais-Suomen ympäristöosaamisen yhdistysten ja -verkostojen työ alueellista kestävä kehityksen työtä edistämässä

Pro gradu -tutkielma, 38 s., 3 liitettä

Ekologia

Joulukuu 2018

Tutkimuksen tavoitteena oli selvittää, ovatko Varsinais-Suomen Ympäristöosaamisen yhdistys ry, Ympäristöjohtamisen yhdistys, Y-klubi ja eGreenNet-ympäristöosaamisverkosto edistäneet alueellista kestävä kehitystä ja siihen liittyvää yhteistyötä eri ympäristöalan toimijoiden välillä. Tutkimuskysymyksenä oli myös, onko verkostojen ja yhdistysten työnjakoa tarpeen kehittää. Tutkimusaineistona olivat verkostojen ja yhdistysten sisäisille toimijoille suunnatut sähköiset kyselyt, teemahaastattelut ja jo olemassa oleva yhdistysmateriaali. Tutkimus osoitti, että verkostot ovat edistäneet alueellista kestävä kehitystä, mutta eivät saavuttaneet kaikkia tavoitteitaan. Ympäristöalan verkostojen ja yhdistysten sisäisten toimijoiden yhteistyö oli aktiivista. Kehittämistä olisi kuitenkin toiminnan viestinnässä ulkopuolisille, verkostojen yhteistyössä päällekkäisen toiminnan välttämiseksi ja uusien toimijoiden saamisessa mukaan toimintaan. Taloudellisten ja ajallisten resurssien niukkuus näkyi myös suoraan verkostojen ja yhdistysten toiminnan aktiivisuudessa. Resursseja toimintaan toivottiin olevan lisää tulevaisuudessa.

ASIASANAT: alueellinen yhteistyö, järjestötoiminta, kestävä kehitys, sosiaalinen pääoma, verkostot, ympäristönsuojelu

Sisällys

1. JOHDANTO	1
1.1 Tutkimuksen tavoitteet	3
1.2 Tutkimuksen teoriatausta	5
2. AINEISTO JA MENETELMÄT	9
2.1 Aineisto	9
2.2 Aineistonkeruumenetelmät	10
2.2.1 Sähköinen Webropol-kysely	10
2.2.2 Teemahaastattelut sisäisille toimijoille	12
2.2.3 Aineistojen analysointi.....	13
3. TULOKSET	14
3.1 Sähköinen kysely	14
3.2 Teemahaastattelut	17
4. TULOSTEN TARKASTELU	19
4.1 Kestävän kehityksen edistäminen Varsinais-Suomessa	20
4.1.1 Ympäristöliiketoiminnan ja kiertotalouden teemojen valtavirtaistuminen vuoden 2010 jälkeen	20
4.1.2 Ympäristöliiketoiminnan ja yritysten ympäristötyön tuominen näkyväksi Varsinais-Suomessa.....	21
4.1.3 Ympäristöosaamisen ja -tietoisuuden lisääntyminen verkostojen avulla.....	23
4.2 Resurssien tuomat haasteet	23
4.2.1 Taloudellisten tekijöiden vaikutus verkostotoimintaan	23
4.2.2 Aikaresurssi rajaamassa vapaaehtoista yhdistystoimintaa	25
4.2.3 Toiminnan suunta ja aktiivisuus henkilösidonnaista.....	25
4.2.4 Viestinnän kehittämisen haasteet resurssipulan takia	26
4.3 Varsinais-Suomen tasolla toiminta näyttää tiiviiltä muihin maakuntiin.....	27
4.3.1 Yhteistyön hyödyt ja merkitys	27
4.3.2 Yhteistyössä päällekkäisen toiminnan välttämiseksi	28
4.4 Varsinais-Suomen alueella tapahtuu paljon	29
4.4.1 Yhdistysten ja verkostojen kestävän kehityksen työn saavutukset näkyvämmäksi ...	29
4.4.2 Tietopankkitoiminnan ja asiantuntijuuskuvan lisääminen	29
4.4.3 Varsinais-Suomen kunnianhimoisiin ilmasto- ja hiilineutraaliustavoitteet yhdessä tähtääminen	30

<i>4.5 Tulosten vastaaminen hypoteeseja</i>	30
<i>4.6 Lisätutkimuskohteita ja tutkimuksen kehittämisajatuksia</i>	31
4.6.1 Lisätutkittavaa aiheeseen liittyen	31
4.6.2 Aikataululliset haasteet	32
4.6.3 Sähköisen kommunikoinnin haasteet.....	33
KIITOKSET	34
KIRJALLISUUS	35
LIITTEET	39

1. JOHDANTO

Kestävän kehityksen tavoitteet ovat tärkeitä maapallon tulevaisuuden ja tulevien sukupolvien elinolosuhteiden turvaamiseksi. Kansalliset kestävän kehityksen tavoitteemme liittyvät tiiviisti laajempiin kansainvälisiin linjauksiin muun muassa Yhdistyneiden Kansakuntien (YK) vuosittain asetettujen (eng. Millennium Development Goals) jälkeisiin kestävän kehityksen tavoitteisiin (eng. Sustainable Development Goals), jotka tunnetaan myös Agenda 2030:na (UN 2015). Globaalit kestävän kehityksen tavoitteet on neuvoteltu kaikkien YK-maiden kesken ja antavat suuntaa tulevaisuuden kestävän kehityksen työlle. Vuonna 2015 solmitulla Pariisin ilmastopöytäkirjalla pyritään ilmastomuutoksen pysäyttämiseen hiilidioksidipäästöjä vähentämällä ainakin alle kahteen asteeseen, kunnianhimoisesti jopa 1,5 asteeseen, ilmakehän lämpenemisen hidastamiseksi (UNFCCC 2015).

Suomi on sitoutunut näiden tavoitteiden toteutumiseen muiden maiden rinnalla. Se vaatii kansallisella tasolla sekä tiivistä että kunnianhimoista alueellista ja paikallista eri sektorien välistä yhteistyötä sekä yhtenäistä politiikkaa. Kaikkien yhteiskunnan sektorien on sisällytettävä kestävä kehitys omille toimialoilleen. Uusien, kestävien ja resurssiviisaiden innovaatioiden luomisessa on otettava huomioon uusien tietojen, teknologian ja vanhojen sekä uusien osaajien. Tällaisia innovaatioita ovat muun muassa eri jätteiden käyttö yhä tehokkaammin uusien tuotteiden raaka-aineina. Verkostot sosiaalisina rakenteina tukevat yhteiskunnan toimintakykyä, yhteistyötä ja toimintojen koordinoitua muun muassa tiedonkulkua lisäämällä (Ruuskanen 2001). Ympäristöosaamisverkostot edistävät omalla panoksellaan kansainvälisten ja kansallisten kestävän kehityksen toimintaohjelmien ja sopimusten tavoitteiden saavuttamista. Lisäksi ne edistävät kestävän kehityksen teemojen näkyvyyttä eri viestintäkanavien kautta.

Suomessa on monia kansallisia strategioita ja toimintaohjelmia, joilla tähdätään ekologisesti, sosiaalisesti sekä kulttuurillisesti ja taloudellisesti kestävämmän yhteiskunnan kehittämiseen. Varsinais-Suomen tasolla kestävä kehitys ja sen tavoitteita on linjattu muun muassa Varsinais-Suomen Maakuntastrategiassa (2014), jossa kärkiteemoja ovat resurssiviisaus, hiilineutraalius ja yhteistyön merkitys uusien, rajoja rikkovien ratkaisujen luomisessa. Puolestaan Valonien (2014) Varsinais-Suomen kestävän kehityksen ohjelma 2015 - 2020 on alueellinen kestävä kehityksen työkalu, joka toimii tukena uusien alueellisten hankkeiden suunnittelussa. Ohjelmassa pidetään tärkeänä muun muassa eri sektorien yhteistyötä tavoitteiden toteuttamisessa.

Varsinais-Suomen alueella toimii ympäristöalan yhdistyksiä, verkostoja ja foorumeja, jotka osaltaan edistävät globaaleja sekä kansallisia agendoja ja sopimuksia. Tutkimuskohteenani on neljä eri Varsinais-Suomessa toimivaa ympäristöosaamisen yhdistystä ja verkostoa. Turun ammattikorkeakoulun ylläpitämä ympäristöosaamisverkosto eGreenNet edistää ympäristöliiketoimintaa ja tukee yrityksiä kestävässä ratkaisussa. Varsinais-Suomen ympäristöosaamisen yhdistys ry (Green Know-How Turku) tukee Varsinais-Suomen yhteistyötä ympäristöalan yritysten, oppilaitosten ja julkisen sektorin toimijoiden välillä. Ympäristöjohtamisen yhdistys (YJY) puolestaan yhdistää ympäristöjohtamisen ammattilaiset ympäristöjohtamisen edistämiseksi Suomessa, jäsentensä ammattitaidon sekä verkostoitumisen kehittämiseksi. Valonian perustama, nyt jo lakkautettu, yritysten ympäristövastaavien Y-klubi perustettiin foorumiksi, jossa yritysten ympäristöasioista vastaavat voivat vaihtaa ajatuksia samanlaista työtä tekevien kanssa.

Tutkimieni Varsinais-Suomen ympäristöalan verkostojen ja yhdistysten toimintaa ei olla tutkittu yhdessä aikaisemmin. Ympäristöosaamisverkostojen tutkiminen jäsentää verkostojen toimintatapoja ja lisää ymmärrystä niistä. Tutkimieni verkostojen ja yhdistysten toiminta edistää maakunnan kestävä kehityksen työtä. Toiminta auttaa myös saavuttamaan Turun kaupungin ilmasto- ja ympäristöohjelman kestävä kehityksen tavoitteet sekä edistää hiilineutraaliuden toteutumista vuoteen 2040 mennessä. Aikaisempaa verkostotutkimusta löytyy yritysverkostoista ja opinnäytetöitä eGreenNet-verkostosta ja Varsinais-Suomen Ympäristöosaamisen yhdistyksestä. Ympäristöosaamisverkostojen toiminnan tarkastelu auttaa yhdistyksiä ja verkostoja toimimaan tehokkaammin vähentäen päällekkäistä työtaakkaa yhteistyötä ja tiedonjakoa lisäämällä. Tehostettu yhteistyö kannattaa niiden resurssien säästämisen lisäksi paremman tuloksen aikaansaamisessa. Kestävien ratkaisujen ja innovaatioiden luominen edistää koko Suomea luomaan kestävämpää yhteiskuntaa. Lisäksi monien toimijoiden yhteistyöllä myös näkyvyys lisääntyy.

Parhaimmillaan opinnäytetyöni tulokset antavat yhdistyksille ja verkostoille uusia ajatuksia, ratkaisukeinoja ja kehitysideoita ympäristöosaamisverkostojen toiminnan tehostamiseksi. Tämä voi välillisesti hyödyttää myös ympäristöalan muita verkostoja, valtiota ja toiminnan rahoittajia Suomessa. Tästä hyötyvät myös toimintaan osallistuvat jäsenet, yritykset ja muut tahot. Toiminnassa mukana olevat opiskelijat voivat saada näistä yhdistyksistä sekä verkostoista hyödyllisiä kontakteja valmistumisen jälkeistä työelämää varten. Puolestaan verkostoissa olevat yritykset voivat saada opiskelijoista uutta ja osaavaa työvoimaa sekä uusia näkökulmia työhönsä.

1.1 Tutkimuksen tavoitteet

Arvioin tutkimuksessani Varsinais-Suomen ympäristöosaamisen yhdistyksen, eGreen-Net:n, YJY-yhdistyksen ja Y-klubin toimintaa ja hankkeita. Kaikki verkostot ja yhdistykset toimivat Varsinais-Suomen alueella. YJYn pääasiallinen toiminta on pääkaupunkiseudulla, mutta paikallistoimintaan on Turussa ja Tampereella. Työssäni keskeisessä osassa ovat kunkin verkoston ja yhdistyksen toiminnan tavoitteet ja niiden toteuttamisessa onnistuminen. Nykyisten toiminnan tavoitteiden toteutumisen kannalta on kiinnostavaa tutkia viimeisimpiä toimintavuosia. Työni tulokset antavat tietoa yhdistysten ja verkostojen mahdollisuuksista toiminnan kehittämiseen. Tutkimukseni tulokset ovat Varsinais-Suomen ympäristöalan verkostojen ja yhdistysten käytettävissä.

Varsinais-Suomen ympäristöosaamisen yhdistyksen nettisivujen mukaan yhdistys on toiminut vuodesta 1997 alkaen. Sen tavoitteena on edistää Varsinais-Suomen ympäristöalan yritysten, korkeakouluopiskelijoiden ja julkisen sektorin yhteistyötä. Yhdistyksen säännöissä mainitaan, että sen tarkoitus on myös edistää Varsinais-Suomen ympäristöosaamista ja sen tunnetuksi tulemistä Suomessa, EU-maissa ja muualla maailmassa. Yhdistyksen toimintakertomuksen (2015) mukaan sen tarkoitus on toimia porttina yritysten ja kaikkien Turun alueen korkeakoulujen välillä monialaisen ympäristöosaamisen hyödyntämiseksi. Yhdistyksen hallituksen muodostavat eri ympäristöalan sektorin toimijat. Sen toiminta muodostuu hallituksen kokouksista, aamukahvitilaisuuksista, opiskelija- ja asiantuntijatuuletuksista sekä seminaareista.

Turussa toimivaa eGreenNet-ympäristöosaamisverkostoa koordinoi Turun ammattikorkeakoulu. Verkostoa rahoittivat 2010 - 2014 Euroopan sosiaalirahasto, Varsinais-Suomen ELY-keskus, Turun ammattikorkeakoulu sekä verkoston toimintaan osallistuneet yritykset (Suominen ym. 2015). Rahoituksen loputtua vuodesta 2015 eteenpäin Turun ammattikorkeakoulu on jatkanut verkoston toimintaa. Sen tarkoituksena on kehittää Varsinais-Suomen alueen yritysten ympäristöosaamista ja tarjota yrityksille yhteistyöverkostoja sekä tukea niitä alakohtaisten ympäristönäkökulmien huomioimisessa.

YJY-yhdistys yhdistää ympäristöjohtamisen asiantuntijat. Yhdistyksen nettisivuilla kerrotaan, että se on perustettu vuonna 1996 tavoitteenaan ympäristöjohtamisen edistäminen

Suomessa erityisesti jäsentensä ammattitaitoa ja verkostoitumista kehittämällä. Yhdistyksellä on alueellista toimintaa Helsingin ja Turun alueella.

Valonian ja eGreenNet-verkoston aikaisemmin ylläpitämä Y-klubi toimi 2013 - 2017 ympäristöasioista vastaaville sisäisenä forumina. Verkoston synnyn taustalla oli yrityksiltä esiin noussut tarve vertaistukiverkolle, missä ympäristöasioista vastaavat voivat vaihtaa ajatuksia yhdessä muiden saman tyyppistä työtä tekevien kanssa.

Varsinais-Suomen alueen verkostot ja yhdistykset ovat tärkeitä toimijoita yhdistämään alueen ympäristöalan toimijat ja edistämään niiden yhteistyötä. Nämä verkostot voivat auttaa opiskelijoiden työllistymistä valmistumisen jälkeen antaen ideoita tulevaisuuden työmahdollisuuksista ja työpaikoista. Suominen (2010) selvitti opinnäytetyössään, että monilla yrityksillä on kiinnostusta kehittää omaa ympäristöosaamistaan ja sen merkitys ymmärretään yrityksen liiketoiminnan ja menestymisen kannalta. Ympäristövastuullinen yritystoiminta tuo kuitenkin pienille ja keskisuurille yrityksille (pk-yrityksille) byrokraattisia, toiminnallisia ja palveluihin liittyviä haasteita. Tutkimistani verkostoista ja yhdistyksistä erityisesti eGreenNet pyrkii toiminnallaan antamaan näihin liittyvää tukea.

Soininen (2016) on tutkimuksessaan tarkastellut Turun ympäristönsuojelutoimiston projektien vaikuttavuutta 1997 - 2000. Työssä on mukana myös Varsinais-Suomen ympäristöosaamisen yhdistys. Sen mukaan projektien julkisesti esitetyt viralliset tavoitteet eivät edistä yhteiskunnallista vaikuttavuutta, jos ne on tarkoituksella ylimitoitettu. Tutkimuksen mukaan kaikkia projektien tavoitteita ei saavutettu. Haasteiksi mainittiin muun muassa resurssien puute. Verkostotyön kehittämistä käsittelevän raportin (Arvoverkko ym. 2009) mukaan kansalaisyhteiskunnan ja sen toimintaverkoston yhteistyön onnistumisen ehtoina on tavoitteiden selkeys. Selkeät tavoitteet ovat myös parhaiten viestitettävissä ulkopuolisille. Työssä tuotiin esille, että verkostotyön kehittämistä tarvitaan muun muassa työnjaossa, kumppanuudessa muihin saman alan toimijoihin sekä vapaaehtoisorganisaation sisällä. Siinä mainittiin, että vapaaehtoistyö tuo lisäarvoa toiminnalle ja Suomessa yleisesti halutaan tehdä vapaaehtoistyötä. Sen mukaan opiskelijat olivat kaikista kiinnostuneimpia osallistumaan vapaaehtoistoimintaan, mitä tulisi hyödyntää paremmin.

Työni tutkimuskysymykset ja hypoteesit ovat seuraavat:

Tutkimuskysymys 1: Ovatko yhdistykset ja verkostot tarkoituksenmukaisella tavalla toteuttanut sääntöihin ja toimintasuunnitelmiin kirjattuja tavoitteitaan?

Hypoteesi 1: Yhdistykset ja verkostot ovat pyrkinet tavoitteeseen, mutta kaikki tavoitteet eivät ole toteutuneet.

Tutkimuskysymys 2: Ovatko yhdistykset ja verkostot toiminnallaan edistänyt ympäristötoimijoiden yhteistyötä alueella? Miten?

Hypoteesi 2: Ympäristöosaamisyhdistykset ja -verkostot ovat edistäneet jonkin verran toimijoiden yhteistyötä alueella, mutta oletuksena oli, että kaikkien toimijoiden tavoittamisessa, näkyvyyden lisäämisessä ja uusien jäsenten saamisessa olisi vielä parantamisen varaa.

Tutkimuskysymys 3: Olisiko yhdistysten ja verkostojen keskinäistä työnjakoa tarpeen kehittää, ja millä tavalla?

Hypoteesi 3: Työnjakoa ja yhteistyötä olisi syytä kehittää päällekkäisen työn vähentämiseksi.

1.2 Tutkimuksen teoriatausta

Peltosen (2010) mukaan organisaatiot voidaan nähdä muun yhteiskunnan tavoin vastaa-
massa sen ajan yhteiskunnan tarpeisiin. Sen lisäksi niiden sisäiset sosiaaliset järjestelmät
mukautuvat ulkoisten vasteiden mukaan. Organisaatio voidaan määritellä joukoksi ihmi-
siä, jotka järjestäytyvät saavuttaakseen tavoitteen, jota he eivät voisi saavuttaa organisoi-
tumatta (Åberg 1989; 2000). Ne ovat tarkoituksella rajattuja sosiaalisia järjestelmiä, jotka
tukevat ennalta asetettujen tavoitteiden saavuttamista (Peltonen 2010). Organisaation
määritelmiä on lukuisia näiden lisäksi. Kaikki tutkimuskohteeni, yhdistykset ja verkostot,
täyttävät organisaation määritelmän.

Näkökulmani organisaatiotutkimukseen on sekä objektiivinen sekä subjektiivinen. Tar-
kastelen yhdistyksiä ja verkostoja objektiivisesti mitattavina kokonaisuuksina ulkopuoli-
sen henkilön näkökulmasta. Tutkimusaineistoni on kuitenkin osin subjektiivista sähköis-
ten kyselyjen ja teemahaastattelujen kautta. Kyselyissä ja haastatteluissa tutkimuksen
kohteet esittävät oman subjektiivisen näkemyksensä verkostoista.

Toiviaisen (2006) mukaan verkostotutkimus nousi kiinnostuksen kohteeksi 1990-luvun alussa, kun taloudellisen laman jälkeen yritykset ja yhteisöt etsivät uusia yhteistyömuotoja. Tällöin verkostojen perustamista tuettiin julkisin ja järjestöjen varoin. Verkostoitumisella pyrittiin kilpailukyvyn parantamiseen tukemalla yritysten kansainvälistymistä, jonka kynnyks oli korkea paikallisesti toimiville yrityksille. Myös yhtenä tulevaisuuden menestymisen edellytyksenä voidaan pitää verkostoitumista ja niissä toimimista (Valkokari ym. 2009).

Verkostokulttuurin yleisiä vaikutuksia ovat muun muassa sitoutuminen, vuorovaikutus, uskollisuus ja oppiminen. Vaikutukset tai hyödyt syntyvät verkostoitumisen tai verkostojen jonkin ulottuvuuden, kuten luottamuksen seurauksena. Sitoutuminen voidaan jakaa asenteen ja käyttäytymisen tasoille. Asenteellisessa sitoutumisessa jotakin asiaa pidetään tärkeänä ja nähdään, että asiaan voisi panostaa resursseja. Käyttäytymisen tasolla sitoutuminen tarkoittaa jonkin resurssin panostamista kohteeseen. Uskollisuudella tarkoitetaan tässä yhteydessä suhteen puolesta toimimista. Lojaliteetti kohdistetaan tiettyyn verkostoon, jonka puolesta toimitaan ja jonka etuja ajetaan verrattuna muihin mahdollisiin suhteisiin. Verkostokulttuuri edistää yritysten halua kehittyä ja etsiä uusia liiketoimintamahdollisuuksia. (Kohtamäki ym. 2004)

Valkokari (2009) mainitsee, että yritysten väliseen yhteistyöhön ja luottamukseen liittyy pohdinta, onko luottamus yhteistyön edellytys vai seuraus. Hänen mukaansa luottamuksen syntyminen on yleensä hidas prosessi, koska se vaatii sitoutumista yhteistyöhön. Luottamus vie kuitenkin kaikkia verkoston osapuolia kohti strategista kumppanuutta ja yhteistyötä, vaikka se on moniulotteista ja siihen liittyy myös riskejä (Laequddin ym. 2012). Hardyn ym. (2003) mukaan organisaatioiden välinen yhteistyö voi myös lisätä merkittäviä tuloksia resursseja yhdistämällä. Se lisää tiedonsiirtoa, synnyttää uutta tietoa ja ratkaisuja. Organisaatioiden välinen yhteistyö auttaa eri tahoja saavuttamaan yhteisiä strategisia tavoitteitaan. Yhteistyöllä voidaan vaikuttaa jopa poliittisesti yhteistyöverkoston ulkopuolelle. Yhteistyöllä voidaan saada aikaan sellaisia asioita, mitä organisaatiot eivät yksin voisi saavuttaa (Hardy ym. 2003). Verkostoilla on etunaan yhteiset resurssit kuten osaaminen, tieto ja taloudelliset tekijät, jotka yksin ja eri yhdistelminä antavat verkostolle lisäarvoa (Gulati ym. 2011).

Sosiaalisen pääoman teoriakehitys liittyy verkostoteoriaan. Sosiaalisen pääoman ja oppimisen näkökulmasta korostetaan, miten yhteistyöllä saavutetaan tietoa ja osaamista sekä

parannetaan yrityksen suorituksia ja innovaatiokykyä (Valkokari 2009). Sosiaalista pääomaa kuvataan yksilöiden olemassa olevana ja potentiaalisena resurssina, jota yksilöt saavat toistensa tuntemisesta, kuulumisesta sosiaaliseen verkostoon tai ollessaan tunnettuja ja pitäen hyvän maineen verkostossa (Nahapiet ym. 1998). Vastaavasti Coleman (1988; 1990) määrittelee sosiaalisen pääoman sosiaalisen rakenteen ominaisuuksina, jotka luovat arvoa ja edistävät yksilön toimintaa. Sosiaalisen pääomaan liittyvillä kysymyksillä on pitkä historia taloustieteessä ja sosiologiassa, kun tunnetut taloustieteilijät, kuten Adam Smith, Karl Marxiin, Max Weberiin, toivat esille taloudellisen toiminnan sosiaalisia yhteyksiä (Ruuskanen 2001).

Sosiaalisen pääoman keskustelun voidaan pitää alkaneen Colemanin (1990) tarkasteluista. Niissä Coleman jakaa sosiaalisen pääoman kolmeen eri muotoon – vastavuoroiseen velvollisuuteen, sosiaalisiin suhteisiin liittyvään informaation kulkuun ja normeihin. Vastavuoroisuudella Coleman tarkoittaa luottamuksen synnyttämää palvelusten ja vastapalvelusten järjestelmää. Ruuskanen (2001) mainitsee informaation hankkimisen aiheuttavan usein kustannuksia, mutta on tärkeää taloudellisen toiminnan kannalta. Hänen mukaansa hyödyllisten kontaktien kautta toimijat voivat saada edullisesti intressiensä kannalta merkittävää tietoa, jolla toimija kykenee toteuttamaan paremmin tavoitteitaan. Samalla informaation kulku tehostaa yksilöiden päätöksentekokykyä. Normeilla Coleman (1990) tarkoittaa sosiaalisten rakenteiden muodostumista kannustavia sääntöjä.

Sidosryhmät ovat laajan määritelmän mukaan kaikki ne ryhmät ja yksilöt, jotka voivat toimillaan vaikuttaa yrityksen toimintaan (Freeman 1984). Yrityksen sidosryhmäverkostolla voidaan tarkoittaa sellaisten eri sidosryhmäasemissa olevien henkilöiden ja organisaatioiden yhteistoimintaa, joilla on riittävän yhteiset tavoitteet tai konkreettiset päämäärät yrityksen kanssa (Heiskanen 2004). Organisaatio tekee yhteistyötä muiden organisaatioiden kanssa, jotka joko mahdollistavat tai vaikeuttavat sen menestystä (Harisalo 2010). Organisaation johdon on näistä tunnistettava erityisesti ne, jotka voivat edesauttaa sen toimintaa taloudellisesti, tiedollisesti, verkostojen avulla tai jollakin muulla tavalla.

Tutkimieni yhdistysten ja verkostojen toiminta voidaan luokitella sidosryhmätoiminnaksi, joka luovat puitteet ja kannustavat yrityksiä ympäristöliiketoimintaan sekä edistävät asiantuntijoiden ja ympäristöalan yritysten yhteistyötä. Tutkimillani verkostoilla ja yhdistyksillä on hyvin samanlaiset tavoitteet ja intressit. Kaikki pyrkivät toiminnallaan edistämään Varsinais-Suomen alueen kestäväää kehitystä. Varsinais-Suomen ympäristö-

osaamisen yhdistysten ja verkostojen olennaiset ja kiinnostavat yhteistyötahot ovat ympäristöalan opiskelijat, kunnan ympäristöviranomaiset, valtionhallinto, ympäristöalan yritykset, ympäristöjärjestöt, korkeakoulujen asiantuntijat ja tutkijat. Näiden toimijoiden välillä kulkevat tieto, resurssit ja uudet työmahdollisuudet.

Kansainväliseen sekä kansalliseen ympäristöön vaikuttavat myös erilaiset ajallisesti ja paikallisesti vallitsevat ajatussuunnat, trendit (Hatch 2009). Tutkimieni organisaatioiden ympäristöön liittyviä trendejä ovat muun muassa yhteiskunnan taloudellinen tilanne, ilmastonmuutos, biodiversiteetin väheneminen, kiertotalous ja kestävän kehityksen agendat. Yleinen taloustilanne vaikuttaa työpaikkojen määrään, organisaatioiden projekteihin ja toimintaan. Kiertotalous ja kestävän kehityksen ideologia voivat vaikuttaa myönteisesti ympäristöosaamisen verkostojen toimintaan, sillä ne edistävät suoraan yhdistysten ja verkostojen ideologiaa. Ilmastonmuutos ja biodiversiteetin väheneminen ovat ympäristösämme ja ilmastossa tapahtuvia muutoksia, joihin yhteiskunnan on reagoitava maapallon tulevaisuuden takaamiseksi. Tutkimuksessani toimintaympäristössä tapahtuu pitkällä aikavälillä muutoksia uusien yritysten perustamisen, uusien opiskelijoiden ja asiantuntijoiden myötä. Tähän vaikuttavat myös poliittisen ilmapiirin muutokset ja kansainvälisen tason ohjelmat sekä sopimukset.

Verkostoitumisesta on tullut yksi tärkeimmistä tekijöiksi yritysmaailmassa, sillä kilpailu on siirtymässä yhä enemmän yritysten välisestä verkostojen väliseksi (Hyötyläinen 2002). Yhteistyö eri toimijoiden välillä voi parhaimmillaan luoda uusia innovaatioita ja ideoita Varsinais-Suomen alueen kehittämiseksi. Tämä voi myös edistää opiskelijoiden työllistymistä opiskeluiden päättymisen jälkeen tai helpottaa heidän siirtymistään työelämään opiskeluaikana luotujen verkostojen avulla.

Toiminnan evaluaatiolla saadaan selville sen vaikutukset ja tavoitteeseen pääseminen. Se on tärkeää rajallisten resurssien kohdentamisen, projektioppimisen ja kehittymisen kannalta. Evaluaatiolla voidaan arvioida edistystä, ja tarvittaessa muuttaa toimintaa haluttujen tavoitteiden saavuttamiseksi. (Green ym. 2006) Hankkeesta saaduilla tuloksilla voidaan motivoida avainhenkilöitä jatkamaan työtään (Springett 1998). Eri tahot ovat kiinnostuneita hankkeiden eri tavoitteista. Evaluaation tulee hyödyttää kaikkia tahoja, olla objektiivista, läpinäkyvää, luotettavaa ja sellaista, että siitä voi vetää yleistyksiä. (Green 2006)

Valtioneuvoston (2013) raportin mukaan tulevaisuuden menestyjät ovat kilpailijoitaan materiaali- ja energiatehokkaampia, ja ne pystyvät tuottamaan joustavasti vähähiilisiin

yhteiskuntiin sopivia palveluita ja tuotteita. Vihreän kasvun mahdollisuuksia on kaikilla yhteiskunnan sektoreilla. Vihreä kasvu voi muodostua kokonaan uudentyyppisestä liiketoiminnasta ja synnyttää uusia yrityksiä, mutta mahdollisuuksia on myös perinteisessä energia- ja resurssi-intensiivisessä teollisuudessamme. Kasvun avainasemassa ovat yritykset, mutta tuotannon ohella vihreän kasvun toteutuminen vaatii muutoksia myös kulutuksessa. Valtion-, alue- ja kuntahallinto luovat edellytyksiä vihreälle kasvulle. (Valtioneuvosto 2013)

Tilastokeskuksen (2013) mukaan ympäristöliiketoiminnalla tarkoitetaan resurssiviisasta tai ympäristön pilaantumista ehkäisevää liiketoimintaa. Ympäristöliiketoiminnan yhteenlaskettu liikevaihto Suomessa vuonna 2013 oli 24 miljardia euroa. Aarraksen (2015) mukaan kierrätystalous tarjoaa yrityksille mahdollisuuksia liiketoiminnan kehittämiseen ja ympäristövaikutusten vähentämiseen. Kierrätystaloutta tukevilla liiketoimintamahdollisuuksilla voidaan korvata vanhat tehottomaan läpivirtaustalouteen perustuvat liiketoimintamallit. Yrityksille muodostuu näin myös oma rooli kestävämmän yhteiskunnan rakentamisessa. Energia- ja ympäristöteknologiaan perustuva cleantech-liiketoiminta on yksi Suomen elinkeinopolitiikan painopistealueita (TEM 2015). Cleantechillä tarkoitetaan tuotteita, palveluja ja prosesseja, jotka edistävät luonnonvarojen kestävästä käytöstä ja vähentävät päästöjä ympäristöön. Työ- ja elinkeinoministeriön (2013) mukaan vuonna 2012 cleantech-alan yhteenlaskettu liikevaihto oli 24,6 miljardia euroa ja kasvua edellisestä vuodesta oli 15 prosenttia. Suomi on yksi maailman johtavia cleantech-maita jo nyt, mutta tavoitteena on luoda Suomesta vuoteen 2020 mennessä cleantech-liiketoiminnan supervalta (TEM 2015).

2. AINEISTO JA MENETELMÄT

2.1 Aineisto

Rajasin tutkimuksen eGreenNet-verkoston, Varsinais-Suomen ympäristöosaamisen yhdistyksen, Ympäristöjohtamisen yhdistyksen (YJY) ja ympäristövastaavien klubin (Y-klubin) toimintavuosiin 2010 - 2017. Tein aikarajauksen eGreenNet-verkoston perustamisvuodesta 2010 lähtien. Y-klubi perustettiin vuonna 2013 ja lopetti toimintansa vuonna 2017 eli sen osalta tutkimus keskittyi vain toimintavuosiin 2013 – 2017. Lisäksi YJYn

osalta tarkastelin pääasiassa vain Turun alueen toimintaa tutkimuksen alueellisen rajauksen takia.

Tutkimusaineistoni sisälsi yhdistysten säännöt, toimintasuunnitelmat ja toimintakertomukset sekä vuonna 2018 tekemiäni teemahaastatteluiden ja sähköisten kyselyiden aineisto (taulukko 2.1.).

Taulukko 2.1. Taulukkoon on koottu tutkimusaineistoni kunkin yhdistyksen ja verkoston osalta.

Aineisto	Ympäristöosaamisyhdistys/-verkosto			
	eGreenNet	Green Know-How Turku	Y-klubi	YJY
Yhdistysmateriaali	-	toimintasuunnitelmat, toimintakertomukset ja yhdistyksen säännöt 2010 - 2017	-	toimintasuunnitelmat, toimintakertomukset ja yhdistyksen säännöt 2010 - 2017
Haastattelut	Yksi henkilö	Yksi hallituksen jäsen	Yksi henkilö	Yksi hallituksen jäsen, yksi henkilö Turun toiminnan osalta
Sähköiset kyselyt	Kaksi henkilöä	Hallitus ja varajäsenen (12 henkilöä)	Yhteishenkilö (yksi henkilö)	Hallitus (10 henkilöä)

2.2 Aineistonkeruumenetelmät

2.2.1 Sähköinen Webropol-kysely

Keräsin tutkimusaineistoani kahdella erillisellä kyselyllä helmi-maaliskuun aikana keväällä 2018. Tein kyselyt Webropol 3.0 -ohjelmalla. Sisäinen kysely (liite 1) toimi itsear-

viointina yhdistysten ja verkostojen toiminnasta järjestäjien näkökulmasta katsottuna. Sisäisen kyselyn vastaanottajat olivat verkostojen toiminnasta vastaavat henkilöt ja yhdistysten hallitusten jäsenet. Toinen jäsenille suunnattu kysely (liite 2) oli tarkoitettu yhdistysten sekä verkostojen jäsenille ja muille Varsinais-Suomen alueen ympäristöalan toimijoille, jotka olivat jollain yhdistysten ja verkostojen hallinnoimilla sähköpostilistoilla. Tämän kyselyn tarkoituksena oli saada näkemyksiä yhdistyksien ja verkostojen ylläpitävän toiminnan ulkopuolelta. Halusin myös lisätietoa siitä, kuinka jäsenet ja toimintaan osallistuneet henkilöt olivat hyötynneet verkostojen ja yhdistysten järjestämästä toiminnasta sekä jäsenyydestä.

Lähetin molemmat kyselyt sähköpostitse yhdistyksien ja verkostojen yhteyshenkilöille. Jäsenkysely välitettiin eGreenNetin, Varsinais-Suomen Ympäristöosaamisen yhdistyksen, entisen Y-klubin ja YJYn jäsenlistalle. Jäsenille suunnattu kysely lähetettiin verkostojen vastaaville henkilöille ja yhdistysten osalta hallituksen sähköpostilistoille. Sisäisen jäsenkyselyn vastaanottajia arvioin olevan noin 30 henkilöä, johon kuului kahden yhdistyksen hallituksen jäsenet sekä kahden verkoston koordinoivat tahot. Puolestaan ulkoisen jäsenkyselyn vastaanottajia oli satoja. EGreenNetin yrityslistalla oli arvion mukaan yli 200 vastaanottajaa. Tämän lisäksi pyysin lähettämään sähköpostiviestin edelleen YJYn, Varsinais-Suomen ympäristöosaamisen yhdistyksen jäsenille sekä entisille Y-klubin jäsenille.

Tein taustatyötä erilaisista sisäisistä arvioinneista läpikäymällä muiden organisaatioiden itsearviointikyselyjä (ARTSI), minkä pohjalta tein omaan tutkimustarkoitukseeni sopivat kyselyt. Molempiin kyselyihin tein samat perustieto-osiot, joissa kysyttiin vastaajan ikä, sukupuoli, koulutustausta ja työtaustatietoja kiinnostavien vertailutietojen saamiseksi. Muissa kysymyksissä oli muita tutkimuskysymysten osalta kiinnostavia vastaajien mielipiteisiin perustuvia kysymyksiä yhdistyksistä ja verkostoista. Kukin vastaaja vastasi vain yhteen kyselyyn valitsemansa yhdistyksen tai verkoston osalta. Suurin osa kysymyksistä oli luokitteluasteikkoon ja välimatka-asteikkoon pohjautuvia monivalintakysymyksiä, mutta joukossa oli myös muutama avoin kysymys. Tarkempien vastausten saamiseksi laitoin monivalintakysymysten jatkoksi vapaaehtoisia, tarkentavia avoimia kysymyksiä.

Sisäinen itsearviointikysely oli kaikille samanlainen vastauksista riippumatta. Jäsenten ja ulkopuolisten kyselyn perustieto-osion jälkeiset kysymykset määrittyivät sillä perusteella, tunsiko vastaaja yhtäkään tutkimaani ympäristöosaamisyhdistystä tai -verkostoa. Ne vastaajat, jotka olivat aiemmin kuulleet vähintään yhdestä tutkimastani yhdistyksestä

tai verkostosta, vastasivat kaikkiin perustieto-osion jälkeisiin kysymyksiin, joissa kartoitettiin tarkempia yhdistysten ja verkostojen toimintaan ja näkyvyyteen liittyviä asioita. Puolestaan ne, jotka eivät olleet kuulleet lainkaan tutkimistani yhdistyksistä tai verkostoista, vastasivat muutamiin heille erikseen näkyviin kysymyksiin. Nämä kysymykset kartoittivat vastaajien kiinnostusta ympäristöosaamisyhdistyksiä ja -verkostoja kohtaan.

Ryhmittelin molempiin kyselyihin kysymykset otsikoiden alle temaattisesti eri sivuille. Kyselyn alalaidassa näkyi etenemispalkki motivoimassa vastaajia tekemään kyselyn loppuun asti. Tällä pyrin selkeyttämään kyselyn rakennetta ja motivoimaan vastaamista kyselyn loppuun asti. Lisäksi molemmissa kyselyissä oli taustana Turun yliopiston logollinen ja teemallinen taustakuva. Molempiin webropol-kyselyihin muutin asetukset niin, että vastausten tallentaminen ja vastaamisen jatkaminen myöhemmin sopivana ajankohdana oli mahdollista. Vastaajalle sallittiin vain yksi vastausmahdollisuus, jotta tutkimusaineisto ei olisi päällekkäistä. Sallin myös vastaajan etenemisen vastauslomakkeen sivuilla eteenpäin ja taaksepäin.

Saateviestissä, jonka lähetin sähköpostilla kyselyn esittelemiseksi, kuvasin tiivistetysti tutkimukseni taustat ja tavoitteet. Saateviestin lopussa oli linkki sähköiseen kyselyyn. Mainitsin, että kyselyiden vastaukset analysoidaan nimettömästi eikä valmiissa opinnäytetyössä voi erottaa yksittäisten vastaajien identiteettiä. Kannustin vastaajia olemaan suoraan minuun yhteydessä, jos heillä oli jotain kysyttävää kyselyihin liittyen. Annoin molempiin kyselyihin aluksi kolme viikkoa vastausaikaa. Lisäksi lähetin molemmista kyselyistä muistutusviestin ennen kolmen viikon aikarajan päättymistä. Tavoitteena oli, että molempiin kyselyihin vastaisi noin 30 henkilöä, jotta aineisto olisi riittävän suuri analyysin onnistumiseksi. Vastausaktiivisuuden jäädessä alhaiseksi annoin vielä muutaman viikon lisääaikaa vastaamiseen.

2.2.2 Teemahaastattelut sisäisille toimijoille

Sähköisten kyselyiden vastaukset olivat hyvin pelkistettyjä monivalintavastauksia. Täydensin aineistoani teemahaastatteluilla huhtikuun ja toukokuun 2018 välillä. Lähetin haastattelupyynnöt sähköpostitse henkilökohtaisesti kullekin valitulle toimijalle. Valitsin haastateltavaksi henkilöt, jotka olivat olleet useampia vuosia toiminnassa mukana ja, joiden yhteystiedot sain selvillä internetistä ja, jotka vastasivat sähköpostiini.

Sain sovittua haastateltavien kesken sopivat haastattelu ajankohdat huhtikuun 2018 aikana. Kukin haastattelu kesti noin puoli tuntia. Haastatteluajan rajaamisella puoleen tuntiin pyrin alentamaan osallistumiskynnystä. Tein haastattelut puolistrukturoidulla menetelmällä pitäen fokuksen tutkimuskysymyksissäni. Lähetin haastattelukysymykset (liite 3) ennen haastattelua haastateltaville. Halusin, että haastattelussa keskityttäisiin mahdollisimman hyvin vastaamaan haastattelukysymyksiini. Kuitenkin jätin haastateltaville tilaa ottaa esille myös sellaisia asioita, joita ei kysymyksissä tullut esille.

Haastattelin yhteensä viittä sisäistä toimijaa, yhtä henkilöä kustakin yhdistyksestä ja verkostosta. YJYn osalta haastattelin kahta henkilöä, toista erityisesti Turun alueen tarkempaan toimintaan liittyen. Päätin jättää ulkoisten toimijoiden haastattelut pois, sillä olin jo käyttänyt paljon aikaa aineistonkeruuseen. Tein haastattelut yksilöhaastatteluina Skypen välityksellä ilman videokuvan käyttöä sovittuna ajankohtana huhtikuun ja toukokuun aikana. Käytin nauhuria tallentaakseni koko haastattelut litterointia varten. Käyttämäni nauhuri oli Olympus VN-8500PC -mallinen.

Teemahaastattelujen tarkoituksena oli kysyä haastateltavilta yhdistysten ja verkostojen tavoitteisiin, toimintaa ja kehittämiseen liittyviä kysymyksiä kuten sähköisessä kyselyssäkin. Muotoilin tekemieni sähköisten kyselyiden pohjalta haastattelukysymykset (liite 3). Jätin haastattelusta pois sähköisen kyselyn monivalintavaihtoehdot, ja muotoilin kysymyksiä avoimemmiksi. Kuhunkin kysymyskohtaan tein lisäkysymyksiä saadakseni mahdollisimman hyvän ja tarkan vastauksen.

Sähköisten kyselyiden ja teemahaastatteluiden lisäksi tutkimusaineistoni sisältää myös olemassa olevat Varsinais-Suomen Ympäristöosaamisen yhdistyksen ja YJYn säännöt, toimintakertomukset ja toimintasuunnitelmat vuosilta 2010 – 2017 (taulukko 2.1.). Yhdistysten säännöissä on suoraan toiminnan tavoitteet. Toimintasuunnitelmissa on eritelty yhdistysten suunnitelma tavoitteiden toteutumiseksi vuosittain. Toimintakertomuksissa puolestaan on selvitetty, mitä ollaan kuluvana vuonna tehty tavoitteiden saavuttamiseksi ja, ovatko tavoitteet toteutuneet.

2.2.3 Aineistojen analysointi

Käytin tutkimusaineiston analysoinnissa kvantitatiivisia ja kvalitatiivisia menetelmiä. Kvantitatiivisia menetelmiä käytin sähköisistä kyselyistä saamaani aineistoon. Puolestaan kvalitatiivisia menetelmiä käytin haastatteluista saamani aineistoon. Haastatteluaineiston analysoin sisällönanalyysillä. Luin aineistoani moneen kertaan läpi. Koodasin tutkimusaineiston ja teoreettisen viitekehyksen pohjalta aineistooni manuaalisesti kategorioita, johon useimmat haastatteluaineistojen vastaukset liittyvät. (Silverman 2001) Käytin koodauksessa ja kategorisoinnissa jonkin verran apuna Atlas.ti 8 -ohjelmaa sanojen toistuvuuden laskemisessa eli, mitkä olivat aineiston yleisimpiä sanoja. Sanahauilla pyrin myös lopuksi tarkastamaan, että kaikki olennaiset kohdat on otettu eri teemoihin mukaan. Sanhauilla varmistin, että koodasin kaikki toistuvat teemat. Otin huomioon kuitenkin manuaalisesti synonyymit ja epäsuorat viittaukset, jotka ohjelma olisi mahdollisesti jättänyt huomioimatta eri sanallisen ilmaisun takia.

Koodasin haastattelumateriaalini ja sähköisten kyselyiden vastaukset teoriaohjautuneesti (abduktiivisesti) aineistossa esille tulleisiin yleisimpiin teemoihin eri värejä käyttäen. Annoin tilaa aineistolle siten, että muodostin koodit aineistossa tulleiden kiinnostavien teemojen mukaan. Tutkimuskysymykset ja teoriatausta ohjasivat kuitenkin jonkin verran haastattelukysymyksiä. Ylemmän tason teeman alle jaoin aihepiirejä vielä tarkempiin alateemoihin. Lopuksi yhdistelin eri teemojen alateemat toisiinsa sopivalla ja mahdollisimman loogisella tavalla.

Pyrin antamaan sisällönanalyysissä tilaa keräämälleni aineistolle siten, että en kirjoittanut haastatteluissa ja sähköisissä kyselyissä etukäteen määrittämiäni luokkia koodausaineistoon. Tosin luokat ja niihin liittyvät kysymykset kyllä jonkin verran määrittivät haastatteluissa esiin tulleita teemoja. Pyrin teemojen sisällä kuitenkin näkemään vielä tarkempia uusia teemoja, joita tuli esille haastatteluaineistossa.

3. TULOKSET

3.1 Sähköinen kysely

Sähköisen kyselyn vastaukset sisältyivät hyvin tutkimukseni aikarajaukseen välille 2010 – 2018. Sain sisäiseen itsearviointikyselyyn lopulta kahdeksan vastausta ja ulkoiseen jä-

senkyselyyn kaksi vastausta. Sain vastauksia kaikista tutkimistani yhdistyksistä ja verkostoista. Päätin tässä vaiheessa jättää ulkoisen kyselyn vastaukset pois tutkimuksestani, sillä ne eivät antaneet riittävän kattavaa tietoa verkoston ja yhdistysten toiminnasta jäsenten, toimintaan osallistujien ja ulkopuolisten näkökulmasta. Rajasin siten tutkimukseni koskemaan vain verkostojen ja yhdistysten sisäisten toimijoiden itsearviointia toiminnasta. Taulukossa (3.1.1) on esitetty sisäiseen sähköiseen kyselyyn saamani vastaukset verkostoja ja toimintavuosia kohden.

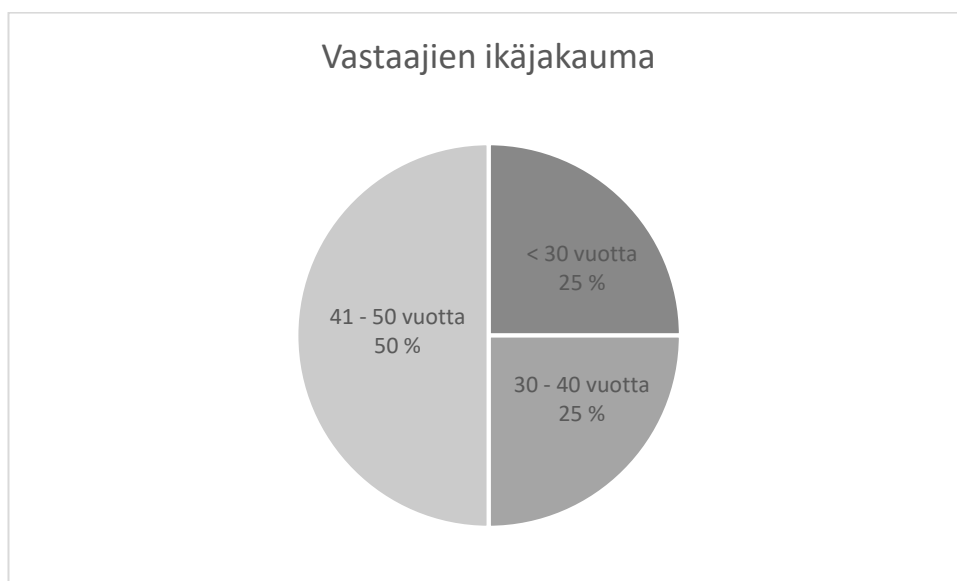
Taulukko 3.1.1 Sähköiseen kyselyyn vastanneiden henkilöiden toimintavuodet verkostoissa ja yhdistyksissä.

Sähköinen kysely	Verkosto tai yhdistys	Toimintavuodet
1	eGreenNet	2010 - 2018
2	Varsinais-Suomen Ympäristöosaamisen yhdistys ry	2012-2018
3	Y-klubi	2013-2017
4	YJY	2014-2018
5	YJY	16-18
6	YJY	hallituksessa 2017-2018, jäsenenä satunnaisesti tapahtumissa ainakin 2014 alkaen.
7	YJY	2015-2018
8	YJY	ei tietoa

Sisäisen kyselyn kahdeksasta vastaajasta seitsemän oli naisia ja yksi mies. Vastanneiden ajankäyttö yhdistyksen ja verkoston ylläpitävään toimintaan oli viidellä vastaajista kuukausittaista ja kolmella jopa viikoittaista. Viikoittain toimintaan käyttävät henkilöt kuuluivat sekä verkostoihin että yhdistykseen. Seitsemällä vastaajista toiminta vei sopivasti aikaa, mutta yhden vastaajan mielestä yhdistystoiminta vei liikaa aikaa.

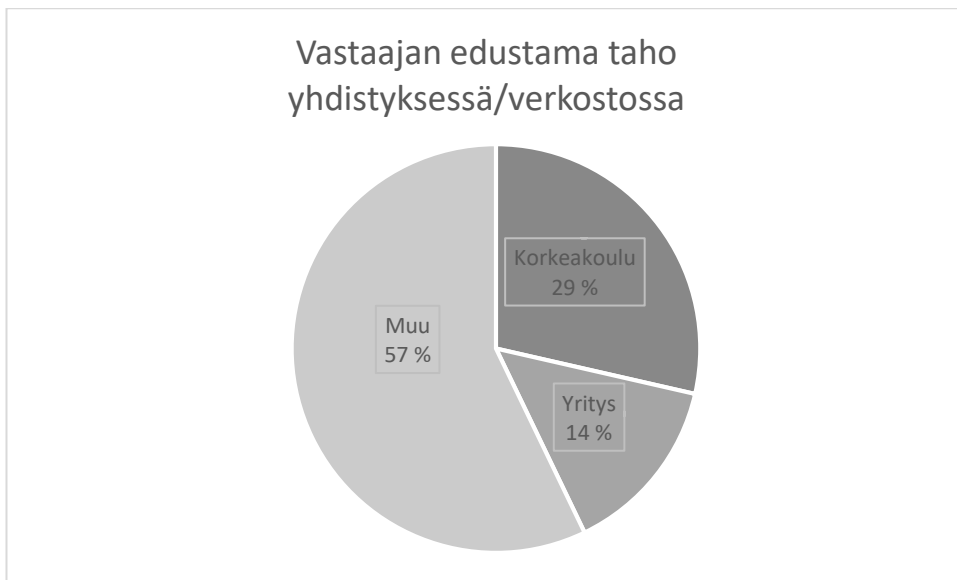
Vastaajista kaksi oli ollut verkoston tai yhdistyksen toiminnassa 6 – 10 vuotta; kuusi henkilöä 1 – 5 vuotta. Sähköiseen kyselyyn vastanneiden ikä jakaantui alle 30 vuotiaista 50

vuotiaisiin (Kuva 3.1.1). Neljä oli 41 – 50 vuotiaita, kaksi alle 30 vuotiaita ja kaksi 30 – 40 vuotiaita.

Kuva 3.1.1. Ympyrädiagrammissa on esitetty sähköisen kyselyn vastaajien ikäjakauma.

Vastaajat edustivat useita eri tahoja (Kuva 3.1.2). Neljä vastaajaa kertoi edustavansa muuta tahoja (julkista organisaatiota tai itseään) yhdistysten ja verkostojen toiminnassa. Vastaajissa oli myös yksi yrityksen edustaja ja kaksi korkeakoulun edustajaa. Vastaajista viisi oli yhdistyksen hallituksessa, yksi oli projektivastaava ja kaksi muuta toimijaa (Kuva 3.1.3).

Kuva 3.1.2. Sähköisen kyselyn vastaajien edustama taho yhdistyksessä tai verkostossa.

Kuva 3.1.3. Sähköisen kyselyn vastaajien rooli edustamassaan yhdistyksessä tai verkostossa.

3.2 Teemahaastattelut

Teemahaastattelun vastaukset kattoivat jokaisen tutkimani yhdistyksen ja verkoston. Haastateltavien toimintavuodet verkostoissa sisältyivät tutkimuksen aikarajaukseen. Tulokset perustuivat viiteen haastatteluun, joista kaksi koski YJY-yhdistystä, yksi Turun alueen toimintaa ja yksi yleisesti hallituksen toimintaa.

Taulukko 3.2.1 Haastateltavien henkilöiden toimintavuodet yhdistyksissä ja verkostoissa.

Haastattelu	Verkosto tai yhdistys	Toimintavuodet
1	eGreenNet	2010 – kevät 2018
2	Varsinais-Suomen ympäristö-osaamisen yhdistys ry	2012 / 2013 – kevät 2018
3	Y-klubi	2014- 2017
4	YJY	hallituksen toiminta, 2015 -kevät 2018
5	YJY	Turun alueen toiminta, 2013/14 - 2017

Haastatteluaineistosta luokittelemani neljä pääteemaa ja 13 alateemaa muodostuivat aineistossa useasti esille tulleisiin teemoihin sisällönanalyysin pohjalta. Taulukossa 3.2.2 on eritelty pääteemat (1 – 4) ja alateemat (a – m).

Taulukko 3.2.2. Sisällönanalyysillä aineistosta luokitellut pääteemat ja niiden alateemat näkyvät taulukossa.

Pääteemat 1 - 4	Alateemat a) – m)
1. Kestävän kehityksen ja verkostojen työn edistäminen Varsinais-Suomessa	a) Ympäristöliiketoiminnan ja kiertotalouden teemojen valtavirtaistuminen vuoden 2010 jälkeen
	b) Ympäristöliiketoiminnan ja yritysten ympäristötyön tuominen näkyväksi Varsinais-Suomessa

	c) Ympäristöosaamisen ja -tietoisuuden lisääntyminen verkostojen avulla
2. Resurssien tuomat haasteet	d) Taloudellisten tekijöiden vaikutus verkostotoimintaan
	e) Aikaresurssi rajaamassa vapaaehtoista yhdistystoimintaa
	f) Toiminnan suunta ja aktiivisuus henkilösidoista
	g) Viestinnän kehittämisen haasteet resurssipulan takia
3. Varsinais-Suomen tasolla toiminta näyttää tiiviiltä muihin maakuntiin verrattuna	h) Verkostojen yhteistyön hyödyt ja merkitys
	j) Yhteistyössä päällekkäisen toiminnan välttämiseksi
4. Varsinais-Suomen alueella tapahtuu paljon	k) Yhdistysten ja verkostojen kestävä kehityksen työn saavutukset näkyvämmäksi
	l) Tietopankkitoiminnan ja asiantuntijuuskuvan lisääminen
	m) Varsinais-Suomen kunnianhimoisiin ilmasto- ja hiilineutraaliustavoitteet yhdessä tähtääminen

4. TULOSTEN TARKASTELU

Tutkimuksessa tarkastelen neljän Varsinais-Suomen alueella toimivan ympäristöalan yhdistyksen ja -verkoston toiminnan tavoitteiden toteutumista ja ympäristöalan verkostoja. Tutkimuksella haluan saada lisää tietoa alueen toimijoiden yhteistyöstä ja sen kehittämisen tarpeista. Kaikilla tutkimillani yhdistyksillä ja verkostoilla on tavoitteinaan kestävä kehityksen agendan esilletuominen, alan asiantuntijoiden tukeminen sekä niihin liittyvien

verkostojen ja ympäristöliiketoiminnan edistäminen. Varsinais-Suomen ympäristöosaaminen yhdistys on säännöissään määrittänyt myös kansainvälisen ulottuvuuden toiminnalleen. Puolestaan YJY toimii muuallakin kuin Varsinais-Suomen alueella. Sisällönanalyysin avulla päädyin tutkimuksessani neljään päätemaan ja 12 alateemaan, joita selvennän alla tarkemmin.

4.1 Kestävän kehityksen edistäminen Varsinais-Suomessa

4.1.1 Ympäristöliiketoiminnan ja kiertotalouden teemojen valtavirtaistuminen vuoden 2010 jälkeen

eGreenNet-verkosto aloitti toimintansa EU:n hankerahalla. Hankeaikana eGreenNetin toiminnan kohderyhmät olivat rajattu Varsinais-Suomen alueen pk-yrityksiin. Haastattelussa kävi ilmi, että eGreenNet-verkoston aloittaessa toimintansa vuonna 2010 yritysten rooli kestävän kehityksen työssä oli hyvin vähäistä. ”- - ympäristöliiketoiminnan ja kiertotalouden ja yleensäkin - - ympäristöön liittyvän liiketoiminnan asiat oli hajallaan silloin eikä oikeestaan sitä liiketoimintanäkökulmaa kauheesti pohdittu et sillai se lähti aika nolli lista silloin 2010.”

Haastatteluissa mainittiin myös, että aikaisemmin kestävän kehityksen työssä puhuttiin paljon ympäristönsuojelusta ja luonnonsuojelusta, mutta hyvin vähän liiketoimintapuolesta. Nykyisin alueellinen yhteistyö on aktiivista, ja säännöllisiä tapaamisia järjestetään muun muassa eGreenNetin, Turku Science Parkin, Varsinais-Suomen liiton, Valonian, Varsinais-Suomen ympäristöosaamisen yhdistyksen kesken.

Turun kaupungin kaupunginvaltuusto päätti vuonna 2009 Turun kaupungin ilmasto- ja ympäristöohjelmasta, mikä käy ilmi Turun kaupungin nettisivuilta. Ohjelmalla kaupunki sitoutuu kestävien hankintojen luomiseen ja toteuttamiseen toiminnassaan. Lisäksi se tähtää vuoteen 2040 mennessä hiilineutraaliuteen. Turun kaupungin verkkosivuilla mainitaan myös kansalaisyhteiskunnalla olevan suuri rooli ohjelman tavoitteiden saavuttamisessa. Haastatteluissakin tuotiin esille Turun kaupungin kunnianhimoiset ilmasto- ja hiilineutraaliustavoitteet. Tähän liittyen mainittiin yritysten tärkeä rooli kestävän kehityksen työssä, jolla tähdätään maakunnan, kansallisten ja kansainvälisten kestävän kehityksen tavoitteiden saavuttamiseksi.

”Niin silloin kun mä alotin 2010 niin mut kutsuttiin sinne [Turun kaupungin ilmasto- ja ympäristöohjelman seurantafoorumi] sit mukaan edustamaan tätä liiketoimintapuolta ja tosiaan siihen saakka niinku yritysnäkökulmaa ei siellä niissä kokouksissa ollu lainkaan ja se on kuitenkin niin hirvee voimavara et kun me saadaan yritykset mukaan niinkun toteuttamaan niitä ilmastotavoitteita nii se on hyvä esimerkki siitä.”

Puolestaan Y-klubin kerrottiin syntyneen, kun Varsinais-Suomen alueella oli tarve sisäiselle ympäristöasioiden parissa työskentelevien keskustelufoorumille. Varsinais-Suomen kestävän kehityksen ja energia-asioiden palvelukeskus (Valonia) perusti Y-klubin verkottaakseen yritysten ympäristöasioista vastaavia vuonna 2013.” - ympäristöasioista vastaavat vois saada vähän niinku vertaistukea toisiltaan ja just inspiraatiota yrityskäynneistä, koska siihen aikaan he olivat kuitenkin niiden asioiden kanssa tosi yksin siellä yrityksissä eivätkä välttämättä ihan hirveesti saaneet kollegoiltaan tai johdolta tai muilta tukea.”

Haastatteluissa kerrottiin Y-klubin virallisen lopettamispäätöksen tulleen eteen joulukuussa 2017, kun ympäristöasiat olivat vähitellen valtavirtaistuneet eikä sisäiselle keskustelufoorumille ollut enää niin suurta tarvetta. Samalla ajateltiin, että korvaavaa toimintaa ja yrityskäyntejä järjestettiin jo riittävästi muiden Varsinais-Suomessa toimivien yhdistysten ja verkostojen taholta.

Varsinais-Suomen ympäristöosaamisen yhdistyksellä kerrottiin olevan tärkeämpänä aikaansaannoksena kiertotaloustematiikan ja hiilineutraaliuden esilletuominen maakunnassa. Ne mainittiin olevan yhdistyksen kantavia teemoja alkuajoista lähtien. Yhdistyksen ja siihen kuuluvien ihmisten työ näiden teemojen näkyväksi tekemisellä oli osittain vaikutusta niiden päätymiseksi Maakuntastrategian ytimeen. Haastatteluissa kuitenkin mainittiin myös se, että yhdistys ei ole välttämättä resurssipulan takia profiloinut tätä riittävästi omiin nimiinsä. Verkostotyön positiiviset tulokset voivat juuri näin ulottua poliittisesti ulospäin ja vaikuttaa yhteiskunnalliseen päätöksentekoon.

4.1.2 Ympäristöliiketoiminnan ja yritysten ympäristötyön tuominen näkyväksi Varsinais-Suomessa

Kaikissa tutkimissani verkostoissa ja yhdistyksissä yritys oli joko ainoana tai yhtenä tärkeänä toiminnan kohderyhmänä. EGreenNet oli vielä muutama vuosi sitten ainoa ympä-

ristöliiketoimintaan keskittyvä verkosto Varsinais-Suomessa (Suominen ym. 2015). Uutena kilpailevana verkostona Varsinais-Suomen alueelle on noussut vuonna 2015 yrittäjien ja tulevaisuuden tutkimuskeskuksen luoma Bastu® Turku -yrityskeskittämö, joka on Turun yliopiston, Turun kauppakorkeakoulun ja Tulevaisuuden tutkimuskeskuksen ylläpitämä verkosto. Bastu® Turku-yrityskeskittämön verkkosivujen mukaan sen tavoitteena on edistää kiertotaloutta ja yritystoimintaa Turun alueella.

Suomisen (2010) mukaan EGreenNet on työssään ympäristöliiketoiminnan saralla korostanut ymmärrettävyyttä ja selkeyttä. Verkoston työssä on pidetty myös tärkeänä, että yhteistyökumppanit, verkoston jäsenet ja sidosryhmät ymmärtävät eri ympäristöliiketoiminnan käsitteitä kuten ympäristöosaamisen, ympäristöliiketoiminnan tai resurssitehokkuuden. Suominen kertoo, että verkostotyön tavoitteena on viestiä, että ympäristöliiketoimintaa voi olla kaikilla aloilla.

Mirvis ym. (2013) mukaan monialaiset verkostot auttavat yrityksiä yhdistämään osaamisensa ja resurssinsa uusien nykyajan tarpeisiin vastaavien innovaatioiden kehittämiseen. Verkostot voivat avata uusia markkinamahdollisuuksia ja luoda ratkaisuja nykyajan monitahoisiin ongelmiin. Lisäksi monenlaisella osaamisella voidaan vastata eri tahojen kysyntään.

Haastatteluissa sanottiin, että EGreenNetin hankevaiheessa tekemä työ oli tuoda yrityksille muiden yritysten esimerkkejä näkyväksi, jotta yritykset alueella saisi vinkkejä ja menestyisivät ympäristöliiketoiminnan saralla. Yhdessä tekemisen kautta saadaan lisää tehokkuutta, uusia näkemyksiä ja tulokulmia sekä monipuolista yhteistyötä aikaan (Suominen ym. 2015). Alueen yrityksiä kuvattiin haastatteluissa aktiivisiksi ja korostettiin yritysten tärkeää roolia Turun kaupungin ilmasto- ja hiilineutraaliustavoitteiden saavuttamisessa.

Molemmat tutkimani verkostot sekä YJY-yhdistys järjestivät toiminnassaan kohderyhmilleen ja jäsenilleen yritysvierailuja. Toimintaan osallistuvat olivat antamassaan suullisessa palautteesta olleet tyytyväisiä verkostojen ja yhdistysten järjestämiin yritysvierailuihin. Ne olivat heidän mukaansa olleet mielenkiintoisia ja niitä haluttiin lisää. Lisäksi sekä järjestäjä- että osallistujataholta oltiin tyytyväisiä yritysvierailuilla syntyneeseen kiinnostavaan keskusteluun. Vierailuilla päästiin tutustumaan Varsinais-Suomalaisiin yrityksiin ja kuulemaan niiden ympäristöliiketoiminnasta ja ympäristötyöstä. EGreenNet oli havainnut juuri yritysesimerkkien toimivan parhaiten ympäristöliiketoiminnan esille tuomiseksi muille yrityksille.

Yhdistyksissä ja verkostoissa toimivat henkilöt kokivat yritysvierailut myös itselleen hyödyllisiksi niin tietokanavana kuin omien töidensäkin kannalta. He olivat suoraan työsäään hyötyneet yritystietoisuudestaan ja sitä mitä alueella tapahtuu ja pystyneet työpai-koillaan viemään tärkeiksi näkemiään asioita eteenpäin. ”Oli se sitten minkälaista kanssakäymistä tahansa yritysten kanssa, jos sä et ole itse yrityksen edustaja niin se on aina tosi arvokasta ku sä saat kuulla kuulla sitä tavallaan kentän näkemystä siitä että mikä asioiden tila on, tai mikä on tän hetkinen ongelma tai haaste.”

4.1.3 Ympäristöosaamisen ja -tietoisuuden lisääntyminen verkostojen avulla

Monet mainitsivat yhdistyksessä ja verkostossa toimimisen eduksi oman ympäristöosaamisen lisäämisen, päivittämisen ja verkostoitumisen. ”- - meillä on ollu paljon kiinnostavia yritysesimerkkejä aamukahveilla ja niiden kautta just se oma osaaminen on lisääntynyt ja hyvin monialaiselta eri sektoreilta”. Yritysvierailujen ja esimerkkien sekä verkostoitumisen tuomaa tietoa on pystytty hyödyntämään myöhemmin myös omassa työssä ympäristöalalla eri sektoreilla.

Y-klubin järjestäjien keskuudessa säännöllisen yritysyhteistyön loppuessa ajantasainen tieto alueen yrityksistä ja tilanteesta on tällä hetkellä jonkin verran vähäisempää. ”- - et toki jos meillä on esimerkiksi sellainen kausi, että meillä [Valonia] ei ole mitään laajaa yrityspohjaista hanketta meneillään niin huomaa, että ei niinku ole niin ajantasaisesti kartalla kaikista uusista mielenkiintoisista yrityksistä joita kentällä on et niitä ehkä tuli tommosen klubitoiminnan [Y-klubi] kautta suht jatkuvasti esiin.”

Verkostojen ja yhdistysten voidaan sanoa toimineen siten hyvänä informaatiokanavana sekä toimintaan osallistuneille että sen järjestäjille. Se on siten tuonut osallistuneille jotakin lisäarvoa, josta he ovat hyötyneet. Suomisen (2009) mukaan jäsenet saavat tarkemman käsityksen aihealueen osaamisesta toisilta toimijoilta, ja verkosto levittää tietoa olemassa olevista verkostoista.

4.2 Resurssien tuomat haasteet

4.2.1 Taloudellisten tekijöiden vaikutus verkostotoimintaan

Verkostojen työ järjestäjien osalta oli osa heidän työaikaansa. Panos verkostoon riippui siihen allokoitusta resurssista. EGreenNetin toiminta alkoi EU-hankerahoituksella, mikä takasi toiminnan resurssit hankekaudella 2010 - 2014. Myös Y-klubin toimintaan oli aluksi erillinen rahallinen resurssi. Rahoituksen loputtua molemmissa toiminta jatkui ylläpitävänä toimintana, mikä vaikutti suoraan verkoston toiminnan aktiivisuuteen.

Haastatteluissa kerrottiin, että EU-hankerahoituksen päätyttyä vuonna 2014 eGreenNet jatkoi toimintaansa hieman väljemmin ehdoin. Tällöin kohderyhmä laajentui myös yritysten taustaorganisaatioihin. Haastatteluissa kuitenkin painotettiin, että hankevuosina tehty työ ei kuitenkaan ollut mennyt hukkaan. Yritysesimerkit ja muut materiaalit olivat nettisivuilla käytettävissä edelleen. ”- - siihen hankevaiheeseen [eGreenNet] 2010-2014 niin tää on tietty niinku ylläpitävää toimintaa. Meillä nettisivut toimii ja kaikki videot ja esitteet mitä on tehty mut ei eihän meil oo enää missään määrin sellaisia tuntimääriä käytettävissä yritysvierailuihin ja muihin mitä on silloin alussa ollu. Eli tota. Hyödyt on ennen kaikkea ollu, Suurimmat hyödyt oli silloin hankevaiheessa, milloin oli isoimmat resurssitkin tehdä tätä näin - -.”

Varsinais-Suomen alueelle tuli vuonna 2015 kilpaileva Bastu® Turku -verkosto, joka on Turun yliopiston hallinnoima. Haastatteluissa tätä pidettiin kilpailevana verkostona, joka mahdollisesti vei yritysosallistujia muilta verkostoilta. Potentiaalisilla osallistujilla ei riitä aikaa kaikkien verkostojen toimintaan. Haastatteluissa mainittiin myös, että Varsinais-Suomen ympäristöosaamisen yhdistystä mahdollisesti pidettiin verkostokentässä kilpailevana yhdistyksenä.

Yksi haastateltava ilmaisi haastattelukysymyksiensä herättäneen ajatustyötä toiminnan kehittämistä ajatellen. Oletan, että tämänkaltainen itsearviointi ja kriittinen tarkastelu sisäisten toimijoiden osalta on hyödyllistä käytännön toimintaa ja sen kehittämistä ajatellen. Koska toiminnan arviointi riippuu usein toiminnan resursseista, se on vapaaehtoisen yhdistystoiminnan kannalta haastavaa. Tutkimushetkellä eGreenNet-verkostokin toimi ilman erillistä hankeressurssia. Esimerkiksi Turun kaupungin strategiakokonaisuuden (kaupunkistrategia ja strategiaohjelmat) etenemistä mitataan indikaattoreilla Turun kaupungin verkkosivujen mukaan. Käytössä olevat indikaattorit mahdollistavat työn tuloksellisuuden kehittämisen aivan erilaisessa mittakaavassa verrattuna tutkimuskohteisiini. Tämän kaltainen systemaattinen arviointi vaatii aikaa ja resursseja, joita tällä hetkellä tutkimuskohteissani on pääasiassa ylläpitävään toimintaan.

4.2.2 Aikaresurssi rajaamassa vapaaehtoista yhdistystoimintaa

Sähköisten kyselyiden ja haastattelujen perusteella tuli esille, että yhdistysten vastuuhenkilöillä oli paljon työkuormaa suhteessa muihin hallituslaisiin. Yhdistystoimintaa tehtiin omien töiden ohella, jolloin toiminta oli pois omasta vapaa-ajasta. Vastuun jakamista eri hallitustyössä oleville henkilöille pidettiin kehittämisen kannalta olennaisena haastattelujen ja sähköisten kyselyjen perusteella. Vastaajien mielestä yhdistyksen puheenjohtajan työtaakka oli erityisen suuri eikä puheenjohtajalla oman työn ja vapaa-ajan ohessa ollut riittävästi aikaa yhdistyksen asioiden hoitamiseen.

Uusien vapaaehtoisten, kannatusjäsenten ja paikallistoiminnassa mukana olevien henkilöiden saamista toimintaan mukaan pidettiin yhtenä ratkaisuna yhdistystoiminnan aktivoimisessa. Tähän liittyi kuitenkin useita haasteita, sillä yhdistystoiminta on riippuvainen henkilöiden vapaa-ajasta. Haastatteluissa mainittiin, että yhtenä kompastuskivenä voi olla pelko tehtävään sidotusta työmäärästä. Haastatteluissa mainittiin myös tärkeäksi yhdistystoiminnan vapaamuotoisena pitämisen, jotta toiminta ei muutu liian jäykäksi. Lisäksi ratkaisuksi ehdotettiin työnjaon kehittämistä.

4.2.3 Toiminnan suunta ja aktiivisuus henkilösidonnaista

Verkosto- ja yhdistystoiminta riippui sitä tekevien ihmisten ajasta, aktiivisuudesta ja motivaatiosta kehittää toimintaa. Haastatteluissa tuotiin esille, että henkilöiden vaihtuvuus tietyn väliajoin voisi olla eduksi toiminnalle. ”- - sit jos on monta vuotta sama niin sit vähän niinku leipiinty tai näin. joo se ehkä vastasi siihen onko yhteistyötä syytä kehittää tai ei ehkä siihen. se on niin paljon kiinni siitä että miten paljon halua ottaa irti tosta yhdistystoiminnasta.”

Turun kokoisessa kaupungissa pidettiin etuna pieniä piirejä ja toisten toimijoiden tuntemista. Tämä oli tuonut ihmisiä mukaan yhdistysten hallitukseen ja verkostojen toiminnan koordinoijiksi. Myös informaationkulkua pidettiin tästä syystä sujuvana. Ajantasaista tietoa pystyttiin sisäisten toimijoiden välillä vaihtamaan myös verkostojen ja yhdistysten toiminnan ulkopuolisissa yhteyksissä.

Yhdessä haastattelussa toivottiin, että yhdistystoiminnalla olisi yksi henkilö edistämässä toimintaan esimerkiksi puolitoista vuotta, jotta nähtäisiin aikaansaannos. Vapaaehtoisvoii-

min ja niukalla työajalla tällainen päätoiminen työ on mahdotonta. Tämä vaatisi todennäköisesti taloudellisia resursseja toiminnalle, jotta esimerkiksi yhdistykselle voitaisiin palkata päätoiminen työntekijä.

4.2.4 Viestinnän kehittämisen haasteet resurssipulan takia

Viestintää olisi pitänyt vastaajien mielestä tehdä vieläkin paremmin, ja siinä olisi aina kehitettävää. Haasteita toivat kuitenkin verkostojen ja yhdistysten toiminnan päällekkäisyys ja resurssittomuus. Viestinnän ydin - nettisivut, Facebook-sivut ja sähköposti – olivat kaikilla toiminnassa olevilla yhdistyksillä ja verkostoilla olemassa. Resursseja pidettiin riittämättöminä niiden kehittämiseen. Lisäksi YJY-yhdistyksellä on myös LinkedInin kautta tapahtuvaa viestintää sen jäsenille ja toiminnasta kiinnostuneille. Verkostojen ja yhdistyksen toimijat toivoivat kuitenkin aktiivista kehittämistä ja lisäresursseja alueen toiminnalle, jotta kestävä kehityksen työtä voitaisiin tehdä aktiivisemmin.

Viestinnän kehittämistä pidettiin olennaisena asiana, jotta uusia jäseniä ja tahoja saadaan mukaan toimintaan. Tapahtumien, seminaarien ja yritysvierailujen markkinointi vaatii toimijoilta aikaa, jotta viesti saavuttaa osallistujat. Resurssipulan takia tämä oli usein pienimuotoista. Motivaatiota syövä tekijänä pidettiin Y-klubin ja YJYn osalta se, että osallistujia saattoi tulla vähän tapahtumiin, joita kuitenkin samalla toivottiin järjestäjiltä.

Kehittämisen kannalta yhdistyksissä pidettiin tärkeänä osaavaa ja monipuolista henkilöä, jolla olisi aikaa sekä osaamista tuoda yhdistyksen toimintaa esille. Verkostojen toiminta riippui resurssoinnista ja työajan allokoidusta ajasta kullekin hankkeelle. Yhdistystoiminnassa pidettiin aikaresurssia; ja verkostotoiminnassa raharesurssia riittämättömänä toiminnan kehittämisen kannalta.

Yhdistyksen jäsenistön kannalta pidettiin huonona puolena sitä, että osallistuakseen yhdistysten toimintaan heidän tulisi maksaa jäsenmaksut kustakin yhdistyksestä. Järjestäjien kannalta on edullista yhdistää resurssit välttääkseen päällekkäistä toimintaa. Käytännössä tämä tarkoittaisi sitä, että puolet tapahtumista järjestää toinen yhdistys ja puolet toinen.

Uusi kilpaileva verkosto Bastu® Turku vetää puoleensa myös muiden yhdistysten ja verkostojen potentiaalisia jäseniä ja osallistuvia tahoja. Tässä olisin varmasti yhteistyön

paikka, sillä kestävässä kehityksessä kaikki tähtäävät kuitenkin koko yhteiskunnan kattavaan yhteistyöhön. Tämä edistää kaikkien verkostojen työtä.

Se, onko alueen kestävä kehitys edistämiseen pyrkivien yhdistysten ja verkostojen kilpailu välttämätöntä, on syytä miettiä. Kuitenkin yhdistykset keräävät jäsenmaksuilla varoja toiminnalleen, mikä jo itsessään luo tilanteen, jossa potentiaaliset jäsenet joutuvat miettimään kulutusvalintojaan saattaa luoda kilpailutilanteen.

4.3 Varsinais-Suomen tasolla toiminta näyttää tiiviiltä muihin maakuntiin

4.3.1 Yhteistyön hyödyt ja merkitys

Kaikki Turun yhdistysten ja verkostojen toimijat olivat tyytyväisiä tämän hetkiseen yhteistyöhön. Haastatteluissa kerrottiin, että Varsinais-Suomen yhteistyö kestävässä kehityksessä näyttäytyy muille maakunnille tiiviinä ja toimivana. Tällaista palautetta oli tullut muun muassa Pirkanmaalta ja Uudeltamaalta. Aktiivisuutta pidettiin verkostojen ja yhdistysten toimijoiden mukaan kestävä kehityksen työssä olevien ihmisten ansiona. Haastatteluissa mainittiin, että myös alueen yritykset ovat aktiivisia.

Suurin osa haastatelluista ja kyselyihin vastanneista toivat esille, että sisäisten järjestäjien taholta yhteistyö on koettu toimivaksi ja hyväksi. Turun kokoisessa kaupungissa monet toimijat tuntevat toisensa muustakin yhteydestä. Lisäksi osa toimijoista toimii useassa verkostossa ja yhdistyksessä, mikä auttaa tiedonkulkua. ”- - nykyisin yhteistyö toimii tosi hyvin ja on saatu myös tosi paljon hyvää palautetta Pirkanmaalta esimerkiksi ja Uudelta- maalta eli että Varsinais-Suomessa näyttäytyy tää yhteistyö niinku paljon tiiviimpänä ja toimivampana mut se on ihmisten niinku ansiota tietenkin et sitä on niinku eGreenNetillä on ollu oma roolinsa - - ”

Kohtamäen ym. (2004) mukaan verkostokulttuurin vaikutukset ja hyödyt syntyvät verkostoitumisen tai verkostojen jonkin ulottuvuuden kautta. Asennetason sitoutumisella verkoston toimintaa pidetään tärkeänä ja siihen halutaan panostaa resursseja. Puolestaan sitoutuessaan toiminnallaan verkostoon jokin resurssi kohdistetaan verkoston toimintaan. Verkostoilla voidaankin saavuttaa sellaisia tavoitteita, joita organisaatiot ja tahot eivät yksin resursseillaan voisi saavuttaa (Mirvis ym. 2013).

Turun ja Varsinais-Suomen alueella toimivat verkostot olivat tiiviissä yhteistyössä, mutta kansallisesti toimivan YJYn hallitus toimi pääasiassa pääkaupunkiseudulla. YJYn Turun alueen toimintaa oli yhdistetty muiden Varsinais-Suomen yhdistysten ja verkostojen toimintaan. Yhteistyötä YJYn kanssa toivottiin kuitenkin enemmän. Yhteistyötä pidettiin tärkeänä kaikkien sidosryhmien kanssa sektorirajattomasti.

Haastatteluissa nostettiin esille, että eri verkostojen ja yhdistysten välinen kommunikointi sujuu hyvin pienellä paikkakunnalla. EGreenNetin, Y-klubin ja Varsinais-Suomen ympäristöosaamisen yhdistyksen sisäiset toimijat tunsivat toisensa hyvin. Myös YJYn Turun alueen koordinaattori oli tiiviissä yhteydessä muihin verkostoihin. Kuitenkin YJYn hallitus toimii pääasiassa pääkaupunkiseudulla, minkä takia YJYn ja muiden verkostojen ja yhdistysten yhteistyö jää vähäiseksi. Haastatteluissa ja sähköisissä kyselyissä toivottiin lisää yhteistyötä YJYn kanssa. Tässä haasteena on kuitenkin YJYläisten sijainti pääkaupunkiseudulla.

4.3.2 Yhteistyössä päällekkäisen toiminnan välttämiseksi

Varsinais-Suomessa kestävän kehityksen työssä on päällekkäisiä verkostoja ja yhdistyksiä. Yhdessä haastattelussa tätä kuvattiin ähkynä. Uutena, kilpailevana verkostona on tullut vuonna 2015 Turun yliopiston ylläpitämä Bastu® Turku -verkosto, joka on luotu edistämään kestävää ja resurssiviisasta liiketoimintaa. Esille nousi kilpailu ihmisten ajasta, sillä kaikkeen toimintaan ei ihmisten aika kuitenkaan riitä. Y-klubin osalta virallinen lopettamispäätös tuli vuoden 2017 lopulla, kun ympäristöasiat valtavirtaistuivat eikä sisäiselle keskustelufoorumille ollut enää sellaista tarvetta kuin perustettaessa. Lisäksi kävijämäärät olivat laskeneet viimeisinä vuosina. Lisäksi mainittiin, että mahdollisesti Varsinais-Suomen Ympäristöosaamisen yhdistystä pidettiin kilpailevana verkostona.

Yhteistyötä tehtiin myös päällekkäisen toiminnan, kuten tapahtumien, välttämiseksi. Tutkimieni verkostojen kohderyhmät olivat hieman tarkemmin rajattu kuin yhdistysten. Y-klubin kohderyhmät ovat yritysten ympäristövastaavat; ja eGreenNetin Varsinais-Suomalaisiin pk-yritykset hankevaiheessa, nyt laajemmin Varsinais-Suomalaiset yritykset ja niiden taustaorganisaatiot. Yhdistysten kohderyhminä olivat puolestaan yliopistot, ammattikorkeakoulut, opiskelijat, ympäristötyötä tekevät tahot ja muut toiminnasta kiinnostuneet.

Päällekkäistä työtä pyritään vähentämään kutsumalla muiden yhdistysten ja verkostojen jäseniä toisten tapahtumiin. Tässä käytännön hankaluutena tulee yhdistysten toiminnan osalta jäsenmaksut, joita peritään osallistumismaksujen takaamiseksi. Lisää yhteistyötä toivottiin järjestäjien osalta erityisesti YJYn kanssa. Sen toiminta sijoittuu kuitenkin enimmäkseen pääkaupunkiseudulle.

4.4 Varsinais-Suomen alueella tapahtuu paljon

4.4.1 Yhdistysten ja verkostojen kestävä kehityksen työn saavutukset näkyvämmäksi

Haastatteluissa tuli esille, että yhdistysten ja verkostojen tulisi profiloida paremmin aikaansaannoksiaan omiin nimiinsä. Yhdistykset ja verkostot olivat Varsinais-Suomen alueella tuoneet kestävä kehityksen keskusteluun teemoja, jotka ovat monen tekijän kautta päätyneet maakuntastrategiaan ja kaupungin agendoille. Osa piti tätä osittain yhdistysten ja verkostojen aikaan saannoksina. Haluttiin kuitenkin, että ansioita tuotaisiin paremmin esille ja näkyväksi kansallisella tasolla.

Haastatteluissa mainittiin, että esimerkiksi YJY-yhdistyksen tulisi priorisoida viestintää, jotta haluttuja jäsentavoitteita saataisiin toteutettua. Lisäksi jäsenyyden hyötyjen esille tuomista pidettiin tärkeänä. Verkostot ja yhdistykset antavat kattavan paketin tietoa ja kontakteja, joista niiden jäsenet hyötyvät. Tässä kuten muissakin kehitysjatoksissa tulevat vastaan kuitenkin resurssien tuomat haasteet.

4.4.2 Tietopankkitoiminnan ja asiantuntijuuskuvan lisääminen

Haastatteluissa tuli YJYn toiminnan kehittämiseen liittyen rooli tietopankkina toimimisesta, mikä voisi olla tulevaisuudessa yksi tapa kehittää toimintaa. Ainoastaan Varsinais-Suomen ympäristöosaamisen yhdistyksen säännöissä mainitaan, että se toimii ”- - informaatiokanavana ympäristöalan osaajien välillä ja edistää yritystoiminnan, koulutuksen ja tutkimuksen kohdentumista toisiaan hyödyttäväksi kokonaisuudeksi - -”, mihin liittyen yhdistys ”- - pitää erilaisia rekistereitä ja tietokantoja jäseninään olevista ympäristöosaajista ja ympäristösektorin tietotaidosta ja niiden kehityksestä eli toimii ns. ympäristöasioiden tietopankkina - - ”.

YJYn osalta toivottiin myös lisää yhteistyötä yliopistojen ja muiden tutkimuslaitosten kanssa, jotta tutkimustietoa tulisi enemmän esille. Tähän liittyen haluttiin myös ajantasaisen tutkimustiedon käsittelyä muiden ammattilaisten kanssa. Yhdistyksen hallituksen jäsenet toivoivat myös asiantuntijakuvan parantamista viestinnässä. Yhdistystä ei pidetty tunnettuna ympäristöalan toimijoiden keskuudessa.

4.4.3 Varsinais-Suomen kunnianhimoisiin ilmasto- ja hiilineutraaliustavoitteet yhdessä tähtääminen

Varsinais-Suomella kunnianhimoiset hiilineutraalius- ja ilmastotavoitteet mainittiin yhdeksi konkreettiseksi asiaksi, jota verkostot ja yhdistykset sekä yritykset voivat olla yhdessä mukana edistämässä. Hiilineutraalius ja kiertotalous ovat olleet Varsinais-Suomen ympäristöosaamisyhdistyksen kantavia teemoja sen alkuajoista lähtien.

Yhteistyö nähtiin kaikkien verkostojen ja yhdistysten osalta mahdollisuutena ja sitä voisi edelleen tiivistää. Tämä vaatisi kaikkien yhdistysten ja verkostojen kesken suunnitelmallista yhteistyötä. Yhdistykset kuitenkin toiminnallaan tähtäävät jäsenmaksuja maksaviin jäseniin, mikä on käytännössä hieman haasteellista yhteistoiminnan kannalta, vaikka kilpailu ei olekaan suoranaisesti tavoitteena.

4.5 Tulosten vastaaminen hypoteeseja

Yhtenä hypoteeseina oli, että yhdistykset ja verkostot ovat pyrkineet tavoitteeseen, mutta kaikki tavoitteet eivät ole toteutuneet. Tämä hypoteesi piti paikkansa, sillä haastattelujen ja kyselyiden perusteella kehitettävää oli jäsenten saamisessa, viestinnässä ja tietopankkitoiminnan kehittämisessä. Toisena hypoteesina oli, että ympäristöosaamisyhdistykset ja -verkostot ovat edistäneet jonkin verran toimijoiden yhteistyötä alueella, mutta kaikkien toimijoiden tavoittamisessa, näkyvyyden lisäämisessä ja uusien jäsenten saamisessa olisi vielä parantamisen varaa. Tutkimuksen perusteella Varsinais-Suomen alueella toimivat yhdistykset ja verkostot olivat tiiviissä yhteistyössä keskenään. Piti kuitenkin paikkansa, että uusien jäsenten ja opiskelijoiden tavoittamisessa olisi vielä parannettavaa. Toiminnassa mukana olevat tunsivat hyvin toisissa verkostoissa ja yhdistyksissä toimivat. Ainoastaan YJY-yhdistys toimi pääasiassa pääkaupunkiseudulla muista verkostoista erillään. Sen osalta toivottiin lisää yhteistyötä muiden verkostojen kanssa. Myös viestintää

ja näkyvyyttä voisi parantaa, mikä piti tutkimusaineiston mukaan paikkansa. Toiveita viestinnän kehittämistä tuli esille usealta henkilöltä. Kolmantena hypoteesina oli, että työnjakoa ja yhteistyötä olisi syytä kehittää päällekkäisen työn vähentämiseksi. Päällekkäisen työn takia Y-klubi lakkautettiin vuonna 2017. Tutkimuksen perusteella päällekkäisen työn ongelmaa oli kuitenkin vieläkin. Vaikka yhteistyötä tiedonkulun osalta tapahtui, suunnitelmallinen yhteistyö yhdistysten ja verkostojen toiminnan kehittämiseksi näytti puuttuvan. Tähän vaikuttavat suoraan toimintaan allokoitut resurssit.

4.6 Lisätutkimuskohteita ja tutkimuksen kehittämisajatuksia

4.6.1 Lisätutkittavaa aiheeseen liittyen

Tutkimusaineistoni ei ollut kovin laaja. Kyseessä oli opinnäytetyö ja itse kerätty aineisto, minkä ajankäyttö minun tuli rajata kohtuulliseksi. Vaikka aineiston perusteella ei voitu tehdä sen suurempia johtopäätöksiä tutkimuskysymyksistä, tutkimukseni tulokset antavat kuitenkin suuntaa uusille tutkimuskysymyksille.

Rajasin tutkimussuunnitelmassani aikajakson yhdistysten ja verkostojen viimeisimpiin toimintavuosiin. Kuitenkin myöhemmin tutkimuksen edetessä esille tuli uusia kiinnostavia kysymyksiä liittyen yhdistysten ja verkostojen toiminnan alkuaikoihin. Lisätutkittavaa löytyisi toiminnan rajaukseen. Ovatko kaikki yhdistykset ja verkostot rakentuneet itsenäisesti ja vasta myöhemmin toimijat ovat heränneet tähän päällekkäisyyden problematiikkaan? Vai onko alusta asti huomioitu muu vastaava, mahdollisesti päällekkäinen toiminta jo suunnitteluvaiheessa?

Jatkotutkimuskohteena olisi tärkeää myös jäsenoimijoiden näkemysten tutkiminen. Yritysten ja yksityisten henkilöiden saamisen hyötyjen ja palautteen saaminen selville vaatii oman tutkimuksen tekemistä. Lisäksi ylemmän tahon, valtion ja julkisten organisaatioiden, kansallisten tavoitteiden huomioiminen tutkimuksessa. Tämä olisi hyvä aihe jatko-tutkimuksen tekijälle. Lisäksi Varsinais-Suomen ympäristöosaamisen yhdistyksen osalta tavoitteena on kansainvälisyyden edistäminen. Olisi mielenkiintoista tutkia, onko Varsinais-Suomen yhdistyksillä ja verkostoilla ollut vaikutusta kansainvälisten verkostojen laajentamiseen. Lisäksi jatkotutkimukseen olisi tärkeä sisällyttää myös uusi Turun yliopiston ylläpitämä Bastu® Turku -verkosto, joka on tullut uutena verkostokenttään.

Lisäksi verkosto-oppimisen näkökulmasta olisi mielenkiintoista tutkia, mitä verkosto ja yhdistykset ovat konkreettisesti opettaneet ja antaneet toimijoille. Tähän tosin tarvittaisiin tarkempaa tietoa alkutilanteesta ennen kuulumista verkostoon.

Haastatteluissa ei tullut lainkaan esille kansainvälisen kestävän kehityksen yhteistyön toteutumista. Kuitenkin aluenäkökulma oli vahvasti Turku ja Varsinais-Suomi.

Ympäristöalan opiskelijana minusta tällaisille verkostoille on paljonkin käyttöä. Opiskeluaikana ennen gradun tekemistä en ollut tietoinen yhdistyksen olemassaolosta, minkä takia en osannut hyödyntää verkostojen tarjoamia mahdollisuuksia aikaisemmin opiskeluaikanani.

4.6.2 Aikataululliset haasteet

Tutkimukseni aikataulu ei toteutunut haluamallani tavalla. Viivästyksiä aiheuttivat sähköisten kyselyjen toteuttaminen, sillä en saanut siihen tarpeeksi paljon vastauksia. Jouduin lisäksi toteuttamaan vielä teemahaastattelut. Haastatteluiden toteuttamisessa, niiden järjestämisessä ja yhteydenotoissa meni myös jonkin verran aikaa haastateltavien ja omien aikataulujen vuoksi. Tämä vaikutti aineistonkeruuseen käyttämäni aikaan.

Lähetin kyselyt yhdistysten puheenjohtajien ja verkostojen vastaavien kautta, minkä takia kyselyn lähettämässä oli viivettä. Lisäksi kyselyjen lähettämässä oli jonkin verran epäselvyyksiä, mikä hidasti kyselyprosessia entisestään.

Ulkoiseen sähköiseen kyselyyn vastaukset olivat hyvin suppeita avointen kysymysten kohdalla. Monivalintakysymyksille en saanut kyselyistä siten perusteita tai tarkempia selityksiä vastauksille. Yrityksille tulee luultavasti sen verran paljon kyselyjä, että vastausprosentti jäi alhaiseksi. Opinnäytetyöhön liittyvä kysely ei välttämättä sinällään motivoinut vastaamaan, sillä suoraa hyötyä ei nähty.

Haastattelujen pohjalta oli lopulta helpompi saada yksityiskohtaisempaa tietoa tutkimuskysymyksistä. Sen lisäksi, että sähköisiin kyselyihin ei vastattu tavoitteideni mukaisesti myös niistä saadussa tiedossa oli tarkentamisen varaa. On monia asioita, joita varmasti kehittäisin mahdollisessa seuraavassa tutkimuksessani. Aineistonkeruutapana teemahaastattelut antoivat tämän tyyppisessä tutkimuksessa tarkempaa ja informatiivisempaa aineistoa kuin sähköisten kyselyiden monivalintavastaukset. Olisi ollut hyödyllisempää valita heti alussa aineistonkeruutavaksi haastattelut, sillä halusin aineistooni perusteita

vastauksille. Kvalitatiivinen tutkimus oli minulle kuitenkin entuudestaan vierasta, minkä takia aloitin kvantitatiivisilla menetelmillä.

Rajasin tutkimukseni lopulta aikataulullisista syistä vain sisäisiin toimijoihin, sillä ulkoi-
siin sähköisiin kyselyihin tuli vain kaksi vastausta. Mielenkiintoisena jatkotutkimusai-
heena olisikin selvittää ympäristöosaamisen yhdistysten ja verkostojen vaikutusta ympä-
ristöalan toimijoiden keskuudessa, yritysten ja ympäristöalan muiden toimijoiden näke-
mys tutkimieni verkostojen toiminnan hyödyllisyydestä.

4.6.3 Sähköisen kommunikoinnin haasteet

Sähköpostitse kommunikointi ei välttämättä ollut sujuvin ja nopein tapa saada viestiä sähköisistä kyselyistä eteenpäin. Jos olisin päässyt useammin Turkuun, olisin voinut saada helpommin viestini perille verkostoitumalla tutkimuskohteideni toimijoihin. Lisäksi henkilökohtainen sähköposti tai puhelu jäsenyritysten ja toimijoihin esimerkiksi esimiestasolla olisi voinut olla myös auttaa. Tutkimus saattoi jäädä monille hieman etäiseksi, jos siihen perehtymiseen ei ollut aikaa. Henkilökohtainen näkeminen vastaaja tahoihin olisi voinut edistää vastaamisaktiivisuutta. Tuntemattoman henkilön gradukyselyyn vastaaminen ei välttämättä motivoi vastaamaan, kun suoraa hyötyä vastaamiselle ei nähdä sillä hetkellä.

En myöskään osaa sanoa, lähetettiinkö kaikki kolme erillistä muistutusviestiäni sähköisistä kyselyistä eteenpäin kaikille sähköpostilistoille. Yhdistystoiminnassa, jossa toiminta on vapaaehtoista, sähköpostit voivat hukkaa postilaatikkoon eikä erillisiä yhdistystoimintaan luotuja sähköpostitilejä lueta päivittäin. Lisäksi ihmiset voivat kiireessä jättää lukematta työsähköposteja. Nämä seikat saattoivat jonkin verran vaikuttaa kyselyiden vastaamisaktiivisuuteen.

Lisäksi sähköpostilistojen vastaanottajat voivat jättää kiireessä vastaamisen muille kyselyn vastaanottajille. Haastattelupyynnöt kohdistin tämän vuoksi yksittäisille toimijoille henkilökohtaisesti. Lisäksi haastattelu voi olla tässä tutkimuksessa parempi ja helpompi tapa saada aineisto kerättyä.

KIITOKSET

Haluan erityisesti kiittää graduohjaajiani Timo Vuorisaloa biologian laitokselta ja Anni Paalumäkeä Turun kauppatieteellisen tiedekunnan puolelta. Graduaihe tuli alun perin Timolta, joka konkreettisesti sysäisi työni alulle. Annilta sain paljon tukea työn teoriataustaan ja siihen liittyvien näkökulmien vahvistamiseksi työssäni. Lisäksi suuri kiitos ystävälleni PsM Tommi Aholle, joka tuki aktiivisesti työni edistymistä koko tutkimusprosessin ajan. Sain häneltä henkistä tukea sekä tärkeää apua tutkimuksellisissa näkökulmissa. Erityiskiitos myös perheelleni sekä omalle äidille lastenhoitoavusta. Kiitos kuuluu myös pojalleni, joka antoi täydellistä irtiottoa tästä työprosessista. Lisäksi haluan kiittää Ilpo Kurosta, joka on kannustanut minua ensimmäisestä korkeakouluharjoitteluaajaltani Suomen luonnonsuojeluliitossa lähtien minua eteenpäin haluamalleni tielle.

KIRJALLISUUS

Aarras N (2015) Toisen jäte on toisen raaka-aine – Kierrätys ja uudelleenvalmistus taloudellisesti ja ekologisesti kestäväinä liiketoimintamahdollisuutena. Väitöskirja. Turun kauppakorkeakoulu.

ARTSI – Arviointi ja tiedon tuottaminen systemaattiseksi sosiaali- ja terveystieteen järjestöille 2013-2016 - verkkosivut.
<<http://hankkeet.kuntoutussaatio.fi/artsi/mallit/>> [Luettu: 30.9.2017]

Arvoverkko, Lomakotien Liitto & Tykes.fi (2009) Yhteistyötä yli rajojen. Järjestöjen toiminnan ja verkostotyön kehittäminen. Kehittämishanke ja toimintamalli.
<<https://docplayer.fi/3900767-Jarjestojen-toiminnan-ja-verkostotyon-kehittaminen.html>> [Luettu 18.11.2018]

Bastu® Turku -verkkosivut.
<<http://bastuturku.utu.fi/>> [Luettu: 25.5.2018]

Coleman JS (1988) Social Capital in Creation of Human Capital. *American Journal of Sociology* 94: 95-120 (Ruuskasen 2001, *Sosiaalinen pääoma – käsitteet, suuntauksset ja mekanismit*, VATT-tutkimuksia 8, Valtion taloudellinen tutkimuskeskus, Helsinki mukaan).

Coleman J (1990) *Foundations of social theory*. Harvard University Press, Cambridge, MA (Ruuskasen 2001, *Sosiaalinen pääoma – käsitteet, suuntauksset ja mekanismit*, VATT-tutkimuksia 8, Valtion taloudellinen tutkimuskeskus, Helsinki mukaan).

EGreenNet-ympäristöosaamisverkoston verkkosivut.
<egreenet.turkuamk.fi> [Luettu: 30.9.2017]

Green J & South J (2006) *Evaluation*. Open University Press, McGraw-Hill Education, Berkshire.

Gulati R, Laviev D & Madhavan R (2011) How do network matter? The performance effects of interorganizational networks. *Organizational Behaviour* 31: 207 – 224.

Hardy C, Phillips N & Lawrence TB (2003) *Resources, Knowledge and Influence: The Organizational Effects of Interorganizational Collaboration*. Blackwell Publishing, Oxford.

Harisalo R (2010) *Organisaatioteoria*. Tampereen yliopistopaino Oy, Tampere.

Hatch MJ (2009) *Organization Theory. Modern, Symbolic and Postmodern Perspectives*. Oxford University Press, Oxford.

Heiskanen E (2004) *Ympäristö ja liiketoiminta, arkiset käytännöt ja kriittiset kysymykset*. Gaudeamus, Helsinki.

- Hirsjärvi S & Hurme H (2000) *Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö*. Yliopistopaino, Helsinki.
- Hyötyläinen R (2002) Verkostoitumisesta kilpailukykyä yritystoimintaan. Tilastokeskus, Economic Trends, No. 5: 36 – 40.
- Kohtamäki M, Katajamäki A & Vesalainen J (2004) Verkostokulttuurin elementit ja niiden mittaaminen. Teoksessa: Varamäki, E. (toim.) *Kärkiyritysverkoston suorituskyky – teoreettinen viitekehys*, Vaasa, Vaasan yliopiston julkaisuja, Tutkimuksia 262, ss. 58-74.
- Laequddin M, Sahay BS, Sahay V & Waheed KA (2012) Trust building in supply chain partners relationship: an integrated conceptual model. *Journal of Management Development* 31: 550 – 564.
- Mertens DM, Wilson AT (2012) *Program Evaluation Theory and Practice: A Comprehensive Guide*. The Guilford Press, New York.
- Mirvis PH & Worley CG (2013) *Building Networks for Sustainable Effectiveness*. Emerald Group Publishing Limited, Bingley.
- Nahapiet J & Ghoshal S (1998) Social capital, intellectual capital, and organizational advantage. *Academy of Management Review* 23: 242–266 (Valkokari K, 2009, Yhteisten tavoitteiden ja jaetun näemyksen muodostuminen kolmessa erityyppisessä verkostossa, Väitöskirja, Tampereen teknillinen yliopisto, VTT, Edita, Helsinki mukaan).
- Peltonen T (2010) *Organisaatioteoria. Klassisesta jälkimoderniin*. WSOYPro, Helsinki.
- Ruuskanen P (2001) Sosiaalinen pääoma – käsitteet, suuntauksat ja mekanismit. VATT-tutkimuksia 81. Valtion taloudellinen tutkimuskeskus, Helsinki.
<https://www.vatt.fi/file/vatt_publication_pdf/t81.pdf>
- Silverman D (2011) *Interpreting qualitative data. A Guide to the Principles of Qualitative Research*. SAGE Publications Ltd, London.
- Soininen N (2015) Turun kaupungin ympäristönsuojelutoimiston projektit 1995–2000. Yhteiskunnallisen vaikuttavuuden arviointi. Pro gradu -työ. Turun yliopisto.
- Springett J (1998) *Practical Guidance on Evaluating Health Promotion*. Copenhagen, WHO Europe.
- Suominen J (2010) Ympäristöpalveluiden merkitys ja tarve Varsinais-Suomen alueen pk-yrityksissä. Opinnäytetyö. Turun ammattikorkeakoulu.
- Suominen J, Hillgren E & Nurmi P (2015) eGreenNet. Ympäristöliiketoimintaa pk-yritysten kanssa. Turun ammattikorkeakoulu, Turku.

Tilastokeskus (2013) Ympäristöliiketoiminnan liikevaihdossa pientä kasvua vuonna 2013. http://tilastokeskus.fi/til/ylyt/2013/ylyt_2013_2014-12-19_tie_001_fi.html [Luettu: 25.5.2016]

Toiviainen H (2006) *Verkostoaatteesta kumppanuuden arkeen – Monitasoinen oppiminen pienyritysverkostossa*. Teknoliiketeollisuus ry. Tammer-Paino Oy, Tampere.

Turun kaupungin kestävä ilmasto- ja energiatoimintasuunnitelma 2029. Luonnos 24.5.2018
<https://www.turku.fi/sites/default/files/atoms/files/ilmastosuunnitelma_2029.pdf> [Luettu: 19.8.2018]

Turun kaupungin verkkosivut.
<www.turku.fi> [Luettu: 27.10.2018]

Työ- ja elinkeinoministeriö (2013) Hallitus sitouttaa valtion ja kunnat edistämään cleantech-ratkaisuja.
<www.tem.fi/ajankohtaista/tiedotteet/tiedotearkisto/vuosi_2013/hallitus_sitouttaa_valtion_ja_kunnat_edistamaan_cleantech-ratkaisuja.110811.news> [Luettu: 25.5.2016]

Työ- ja elinkeinoministeriö (2015) Valtioneuvoston strategia cleantech-liiketoiminnan edistämisestä.
www.oulu.fi/sites/default/files/content/TEM_valtioneuvoston_strategia_cleantechliiketoiminnan_edistamisesta_06052014_0.pdf [Luettu: 5.12.2018]

UNFCCC (2015) Framework Convention on Climate Change. Adoption of Paris Agreement.
<unfccc.int/resource/docs/2015/cop21/eng/109r01.pdf>

United Nations (2015) Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development.
<http://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/RES/70/1&Lang=E>

Valkokari K (2009) Yhteisten tavoitteiden ja jaetun näkemyksen muodostuminen kolmessa erityyppisessä verkostossa. Väitöskirja. Tampereen teknillinen yliopisto. VTT. Edita, Helsinki.

Valkokari K, Anttila J-P, Hakala T, Hyötyläinen R, Korhonen H, Kulmala HI, Lappeteläinen I, Lappalainen I & Ruohomäki I (2009) Muutos on pysyvää – entä verkostot? Kolmen liiketoimintaverkoston kehityspotentiaali. Tekes, Helsinki.

Valonia (2014) Varsinais-Suomen kestävä kehityksen ohjelma 2015-2020.
<www.valonia.fi/images/import/200176.pdf?%7BD49C6845-CE40-42F9-BF1E-43FD34259FCC%7D>

Valtioneuvoston kanslia (2013) Vihreän kasvun mahdollisuudet.
<vnk.fi/documents/10616/1093242/R0413_Vihre%C3%A4n+kasvun+mahdollisuudet.pdf/c162b7f7-6783-472e-acd7-b79995e5fcab?version=1.0>

Varsinais-Suomen liitto (2014) Varsinais-Suomen maakuntastrategia. Maakuntasuunnitelma 2035+. Maakuntaohjelma 2014 – 2017.
www.varsinais-suomi.fi/images/tiedostot/Tietopankki/2014/maakuntastrategia_netti.pdf

Varsinais-Suomen Ympäristöosaamisen yhdistys ry:n hallituksen kokous 12.5.2016.

Varsinais-Suomen Ympäristöosaamisen yhdistys ry:n verkkosivut.
<greenknowhow.fi> [Luettu: 30.9.2017]

Y-klubin verkkosivu.
<www.valonia.fi/fi/yritykset/ymparistovastavien-y-klubi> [Luettu: 30.9.2017]

Ympäristöjohtamisen yhdistyksen verkkosivut.
<www.yjy.fi> [Luettu: 30.9.2017]

Åberg L (1989) *Viestintä - tuloksen tekijä*. Samerka, Mänttä.

Åberg L (2000) *Viestinnän johtaminen*. Infoviestintä, Keuruu.

LIITTEET

Liite 1. Webropol-kysely ympäristöosaamisyhdistysten ja -verkostojen sisäisille toimijoille.

Hei,

Teen Pro gradu -työtäni Turun yliopiston biologian laitokselle eGreenNetin, Varsinais-Suomen ympäristöosaamisen yhdistyksen ja YJY-yhdistyksen toiminnasta ja sen tehostamisesta. Työhöni sisältyy myös aiemmin toiminut Y-klubi. Arvioin tutkimuksessani, missä määrin nämä yhdistykset ja verkostot ovat saavuttaneet toiminnalleen asettamia tavoitteita ja edistäneet ympäristötoimijoiden yhteistyötä Varsinais-Suomen alueella. Arvioin samalla tietysti myös yhdistysten ja verkostojen toiminnan kehittämisen tarpeita. Keskeisenä ajatuksena on, että myös tarkastelemani yhdistykset ja verkostot saisivat tutkimuksestani ideoita oman toimintansa kehittämiseksi.

Pro gradu -työni aineisto kerätään pääosin oheisen sähköisen kyselyn avulla. Kysely toimii itsearviointina yhdistysten ja verkostojen toiminnasta ja toiveeni on, että mahdollisimman moni teistä vastaisi kyselyyn. Suurin osa kysymyksistä on monivalintoja. Viestin lopussa on linkki kyselyyn. Käsittelen kaikki kyselyn vastaukset nimettömästi, eikä kerättyjä tietoja käytetä muualla kuin opinnäytetyössäni ja siihen mahdollisesti liittyvässä tieteellisessä tutkimuksessa. Vastausten identifiointi ei ole niissä ja lopullisessa tutkimusraportissa mahdollista. Kysely on lähetetty valikoidusti kiinnostuksen kohteena olevien yhdistysten ja verkostojen ylläpitäville toimijoille. Pyydän, että ette levitä kyselyä eteenpäin.

Toivon, että vastaisitte kyselyyn viimeistään perjantaihin 23.2.2018 mennessä. Jos teillä on kysyttävää tai haluatte tarkennusta sekä ohjeita kyselyn täyttämistä varten, voitte ottaa minuun yhteyttä. Pro gradu -työni tiivistelmä lähetetään kaikille yhteystietonsa jättäneille työn valmistuttua.

Linkki kyselyyn:

Kiitos jo etukäteen kaikille vastanneille!

Ystävällisin terveisin,

Emma Yrjölä

luonnontieteiden kandidaatti (LuK)

Biologian laitos, Turun yliopisto

1. Sukupuoli

Mies

Nainen

Muu

2. Ikä

Alle 30 v.

31–40 v.

41–50 v.

51–60 v.

yli 60 v.

3. Korkein koulutusasteesi

Kansakoulu/oppi- tai kansalaiskoulu/peruskoulu

Lukio/ammattikoulu/opistotasoinen koulutus

Ammattikorkeakoulututkinto tai muut korkeakouluopinnot, jotka eivät johda loppututkintoon

Alempi yliopistotasoinen korkeakoulututkinto

Ylempi yliopistotasoinen korkeakoulututkinto

Tieteellinen jatkotutkinto

4.

	Kyllä	Ei
Haluan, että minulle lähetetään tiivistelmä valmiista opinnäytetyöstä.	☐	☐
Olen valmis osallistumaan myöhemmin mahdolliseen haastatteluun.	☐	☐

5. Kaikki kyselyn tulokset analysoidaan nimettömästi. Jos olet myöhemmin käytävissä tutkimukseen liittyvään haastatteluun tai haluat tiivistelmän valmiista opinnäytetyöstä, kirjoita yhteystietosi alle.

Etunimi _____

Sukunimi _____

Sähköposti _____

6. Minkä yhdistyksen hallituksessa/verkoston projektivastaavana olet ollut? (Voit valita useamman kuin yhden vaihtoehdon.)

eGreenNet

Varsinais-Suomen ympäristöosaamisen yhdistys

YJY-yhdistys

Y-klubi

7. Jos olet ollut useamman kuin yhden yhdistyksen hallituksessa ja/tai verkoston projektivastaavana, valitse minkä yhdistyksen/verkoston näkökulmasta vastaat kyselyyn. Voit vastata, vaikka et olisi enää mukana toiminnassa.

eGreenNet

Varsinais-Suomen ympäristöosaamisen yhdistys

YJY-yhdistys

Y-klubi

8. Perustele aiemman kohdan valintasi. Miksi haluat vastata juuri kyseisen yhdistyksen/verkoston näkökulmasta tähän kyselyyn?

9. Edustamasi taho yhdistyksessä/verkostossa

Korkeakoulu (yliopisto, amk)

Kunta

Muu tutkimuslaitos

Yhdistys

Yritys

Jokin muu, mikä? _____

10. Roolisi yhdistyksessä/verkostossa

Yhdistyksen hallituksen varsinainen jäsen

Yhdistyksen hallituksen varajäsen

Projektivastaava

Muu, millainen? _____

11. Kuinka monta vuotta olet toiminut yhdistyksessä/verkostossa?

1–5 v

6–10 v

11–20

yli 20 vuotta

12. Mille vuosille toimintasi yhdistyksessä/verkostossa ajoittuu?

13. Kuinka usein olet käyttänyt aikaa yhdistyksen/verkoston toimintaan?

viikoittain

kuukausittain

useita kertoja vuodessa

en lainkaan

14. Mikä seuraavista vaihtoehdoista kuvaa parhaiten tehtäviesi vaatimasta ajankäytöstä yhdistyksessä/verkostossa?

Voisin käyttää nykyistä enemmän aikaa tehtävien hoitoon.

Tehtävien hoito vie sopivasti aikaa.

Tehtävien hoito vie liian paljon aikaa.

15. Arvioi yhdistyksen/verkoston toimintaan liittyviä väittämiä seuraavalla asteikolla, jonka ääripäät ovat 1 = täysin eri mieltä ja 5 = täysin samaa mieltä.

	1	2	3	4	5
Tunnen yhdistyksen/verkoston toiminnalle asetetut tavoitteet hyvin.	☐	☐	☐	☐	☐
Yhdistyksen/verkoston tavoitteet ovat mielestäni selkeät.	☐	☐	☐	☐	☐
Yhdistyksen/verkoston toiminnot tukevat sen tavoitteiden saavuttamista. (Toimintoja ovat esimerkiksi tiedotus, seminaarit, tapahtumat, tilaisuudet, yritysvierailut.)	☐	☐	☐	☐	☐
Yhdistyksen/verkoston kohderyhmä on selkeä.	☐	☐	☐	☐	☐
Kohderyhmien tarpeet on huomioitu yhdistyksen/verkoston toiminnassa.	☐	☐	☐	☐	☐
Kohderyhmiä on saatu tavoitteiden mukaisesti mukaan toimintaan.	☐	☐	☐	☐	☐

16. Mitä kehittämistarpeita yhdistyksen/verkoston toiminnan tavoitteisiin, keinoihin ja kohderyhmiin erityisesti liittyy?

17. Arvioi yhdistyksen/verkoston toimintaan liittyviä väittämiä seuraavalla asteikolla, jonka ääripäät ovat 1 = täysin eri mieltä ja 5 = täysin samaa mieltä.

	1	2	3	4	5
Yhdistyksen/verkoston toiminta on mitoitettu oikein suhteessa käytössä oleviin resursseihin.	☐	☐	☐	☐	☐
Yhdistyksen/verkoston avaintoimijoilla on riittävästi aikaa tehtävien laadukkaaseen hoitamiseen.	☐	☐	☐	☐	☐
Yhdistyksen/verkoston jäsenet ovat ammattitaitoisia.	☐	☐	☐	☐	☐
Yhdistyksen/verkoston toiminnassa on laajasti toimijoita eri ympäristöalan sektoreilta.	☐	☐	☐	☐	☐
Yhdistyksen/verkoston toimijoiden tehtävät ja vastuut on selkeästi määritelty.	☐	☐	☐	☐	☐
Yhdistyksen/verkoston toimijat ovat sitoutuneita toimintaan.	☐	☐	☐	☐	☐
Yhdistyksen/verkoston toimijoiden asiantuntemusta pystytään hyödyntämään riittävästi toiminnassa.	☐	☐	☐	☐	☐
Yhdistyksen/verkoston toimijoiden yhteistyö on toimivaa.	☐	☐	☐	☐	☐
Yhdistyksen/verkoston toimijoiden yhteistyö kohderyhmien (korkeakoulut, tutkimuslaitokset, yritykset, kunnat) kanssa on toimivaa.	☐	☐	☐	☐	☐
Yhdistyksen/verkoston toiminta on avointa ja läpinäkyvää.	☐	☐	☐	☐	☐

18. Mitä kehittämistarpeita yhdistyksen/verkoston resurssointiin, osaamiseen ja yhteistyöhön erityisesti liittyy?

19. Arvioi seuraavia yhdistyksen/verkoston viestintään ja tiedotukseen liittyviä väittämiä seuraavalla asteikolla, jonka ääripäät ovat 1 = täysin eri mieltä ja 5 = täysin samaa mieltä.

	1	2	3	4	5
Viestintä yhdistyksen/verkoston kohderyhmille on onnistunutta.	☐	☐	☐	☐	☐
Yhdistyksen/verkoston toiminta tunnetaan oleellisten toimijoiden (korkeakoulut, tutkimuslaitokset, yritykset, kunnat) keskuudessa.	☐	☐	☐	☐	☐
Toinnalla on saatu aikaan tavoiteltua näkyvyyttä.	☐	☐	☐	☐	☐
Yhdistyksen/verkoston toiminta on onnistunut tavoitteessaan.	☐	☐	☐	☐	☐
Yhdistyksen/verkoston toimintaan on helppo tulla mukaan.	☐	☐	☐	☐	☐

20. Mitä kehittämistarpeita yhdistyksen/verkoston viestintään ja tiedotukseen erityisesti liittyy?

21. Lopuksi voit kirjoittaa haluamiasi ajatuksia, joita ei tullut vielä aikaisemmissa kohdissa esille.

Kiitos vastauksesta!

Liite 2. Webropol-kysely ympäristöosaamisyhdistysten ja -verkostojen jäsenille.

Hei Varsinais-Suomen ympäristöalan toimija,

Teen Pro gradu -työtäni Turun yliopiston biologian laitokselle eGreenNetin, Varsinais-Suomen ympäristöosaamisen yhdistyksen ja YJY-yhdistyksen toiminnasta ja sen tehostamisesta. Työhöni sisältyy myös aiemmin toiminut Y-klubi. Arvioin tutkimuksessani, missä määrin nämä yhdistykset ja verkostot ovat saavuttaneet toiminnalleen asettamia tavoitteita ja edistäneet ympäristötoimijoiden yhteistyötä Varsinais-Suomen alueella. Arvioin samalla tietysti myös yhdistysten ja verkostojen toiminnan kehittämisen tarpeita. Keskeisenä ajatuksena on, että myös tarkastelemani yhdistykset ja verkostot saisivat tutkimuksestani ideoita oman toimintansa kehittämiseksi.

Pro gradu -työni aineisto kerätään pääosin oheisen sähköisen kyselyn avulla. Kysely toimii arviointina yhdistysten ja verkostojen toiminnasta ja toiveeni on, että mahdollisimman moni teistä vastaisi kyselyyn. Suurin osa kysymyksistä on monivalintoja. Viestin lopussa on linkki kyselyyn. Käsittelen kaikki kyselyn vastaukset nimettömästi, eikä kerättyjä tietoja käytetä muualla kuin opinnäytetyössäni ja siihen mahdollisesti liittyvässä tieteellisessä tutkimuksessa. Vastausten identifiointi ei ole niissä eikä lopullisessa tutkimusraportissa mahdollista. Kysely on lähetetty valikoidusti kiinnostuksen kohteena oleville Varsinais-Suomen alueen ympäristöalan toimijoille eGreenNetin, Varsinais-Suomen Ympäristöosaamisen yhdistyksen, entisen Y-klubin tai YJY-yhdistyksen sähköpostilistan kautta. Pyydän, että ette levitä kyselyä eteenpäin.

Toivon, että vastaisitte kyselyyn viimeistään keskiviikkoon 7.3.2018 mennessä. Jos teillä on kysyttävää tai haluatte tarkennusta sekä ohjeita kyselyn täyttämistä varten, voitte ottaa minuun yhteyttä emolyr@utu.fi. Pro gradu -työni tiivistelmä lähetetään kaikille yhteystietonsa jättäneille työn valmistuttua.

Linkki kyselyyn:

Kiitos jo etukäteen kaikille vastanneille!

Ystävällisin terveisin,

Emma Yrjölä,
luonnontieteiden kandidaatti (LuK),
Biologian laitos, Turun yliopisto

1. Sukupuoli

Mies

Nainen

Muu

2. Ikä

Alle 30 v.

31–40 v.

41–50 v.

51–60 v.

yli 60 v.

3. Korkein koulutusasteesi

Kansakoulu/oppi- tai kansalaiskoulu/peruskoulu

Lukio/ammattikoulu/opistotasoinen koulutus

Ammattikorkeakoulututkinto tai muut korkeakouluopinnot, jotka eivät johda loppututkintoon

Alempi yliopistotasoinen korkeakoulututkinto

Ylempi yliopistotasoinen korkeakoulututkinto

Tieteellinen jatkotutkinto

4. Edustamasi taho

Korkeakoulu (yliopisto, amk)

Kunta

Muu tutkimuslaitos

Yhdistys

Yritys

Jokin muu, mikä? _____

5.

	Kyllä	Ei
Haluan, että minulle lähetetään tiivistelmä valmiista opinnäytetyöstä.	☐	☐
Olen valmis osallistumaan myöhemmin mahdolliseen haastatteluun.	☐	☐

6. Kaikki kyselyn tulokset analysoidaan nimettömästi. Jos olet myöhemmin käytävissä tutkimukseen liittyvään haastatteluun tai haluat tiivistelmän valmiista opinnäytetyöstä, kirjoita yhteystietosi alle.

Etunimi _____

Sukunimi _____

Sähköposti _____

7. Tämä kysely koskee eGreenNet-verkoston, yritysten ympäristövastaavien klubin (Y-klubi), Varsinais-Suomen Ympäristöosaamisen yhdistyksen (Green KnowHow Turku) ja ympäristöjohtamisen (YJY) yhdistyksen toimintaa. Tunnetko edellä mainittuja toimijoita?

Kyllä-vastaukseen riittää, että tiedät yhdenkin näistä toimijoista nimeltä.

Kyllä [Kysely jatkuu eteenpäin kysymykseen 31 asti.]

Ei [Kysely hyppää suoraan kysymykseen 32.]

8. Miten hyvin tunnet näiden ympäristöosaamisyhdistysten ja -verkostojen toimintaa?

	Erittäin hyvin	Melko hyvin	Kohtalaisesti	Etäisesti	En lainkaan
eGreenNet	☐	☐	☐	☐	☐
Varsinais-Suomen ympäristöosaamisen yhdistys	☐	☐	☐	☐	☐
YJY-yhdistys	☐	☐	☐	☐	☐
Y-klubi	☐	☐	☐	☐	☐
Muu, mikä? <input type="text"/>	☐	☐	☐	☐	☐

9. Mitä kautta olet saanut tietoa yhdistyksen/verkoston toiminnasta?

	Kokoukset ja/tai niiden pöytäkirjat	Yhdistyksen/verkoston nettisivut	Yhdistyksen/verkoston järjestämät tapahtumat	Sähköposti	Yhdistyksen/verkoston jäsenten kautta
eGreenNet	☐	☐	☐	☐	☐
Varsinais-Suomen ympäristöosaamisen yhdistys	☐	☐	☐	☐	☐
YJY-yhdistys	☐	☐	☐	☐	☐
Y-klubi	☐	☐	☐	☐	☐

Kollegoiden kautta työpaikalla	Jokin muu
☐	☐
☐	☐
☐	☐
☐	☐

10. Vastasit, että olet saanut tietoa toiminnasta jotakin muuta kautta. Mitä kautta olet saanut tietoa yhdistyksen/verkoston toiminnasta?

11. Kuinka säännöllisesti seuraat yhdistysten ja verkostojen toimintaa?

	Viikoittain	Kuukausittain	Useita kertoja vuodessa	En seuraa toimintaa
eGreenNet	☐	☐	☐	☐
Varsinais-Suomen ympäristöosaamisen yhdistys	☐	☐	☐	☐
YJY-yhdistys	☐	☐	☐	☐
Y-klubi	☐	☐	☐	☐

12. Mitkä ovat pääasialliset syyt siihen, ettet seuraa toimintaa?

	Tietoa toiminnasta on hankala saada	Toiminta ei ole relevanttia työni tai organisaationi kannalta	Toiminnasta ei tiedoteta riittävästi	Ajanpuute	Jokin muu
eGreenNet	☐	☐	☐	☐	☐
Varsinais-Suomen ympäristöosaamisen yhdistys	☐	☐	☐	☐	☐
YJY-yhdistys	☐	☐	☐	☐	☐
Y-klubi	☐	☐	☐	☐	☐

13. Vastasit aiempaan kysymykseen "jokin muu". Mitkä ovat pääasialliset syyt siihen, ettet seuraa toimintaa?

Seuraavissa kohdissa arvioidaan yhdistyksen/verkoston aikaisemman toiminnan merkittävyyttä. Arvioi väittämiä omien kokemuksiesi ja näkemyksiesi pohjalta.

14. Arvioi yhdistyksen/verkoston merkittävyyttä sen omien tavoitteiden toteutumisen kannalta Varsinais-Suomen ympäristöalan tutkimus- ja innovaatiojärjestelmässä viimeisen viiden vuoden aikana.

Tutkimus- ja innovaatiojärjestelmällä tarkoitetaan alueen toimijoiden muodostamaa verkostoa, johon kuuluvat yritykset, tutkimuslaitokset, korkeakoulut, toiminnan rahoittajat.

	Erittäin merkittävä vaikutus	Huomattava vaikutus	Jonkin verran vaikutusta	Vähäinen vaikutus	Ei lainkaan vaikutusta	En osaa sanoa
eGreenNet	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Varsinais-Suomen ympäristöosaamisen yhdistys	☐	☐	☐	☐	☐	☐
YJY-yhdistys	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Y-klubi	☐	☐	☐	☐	☐	☐

15. Arvioi yhdistyksen/verkoston merkittävyyttä sen omien tavoitteiden toteutumisen kannalta Varsinais-Suomen ympäristöalan tutkimus- ja innovaatiojärjestelmässä koko sen toiminnan aikana.

Tutkimus- ja innovaatiojärjestelmällä tarkoitetaan alueen toimijoiden muodostamaa verkostoa, johon kuuluvat yritykset, tutkimuslaitokset, korkeakoulut, toiminnan rahoittajat.

	Erittäin merkittävä vaikutus	Huomattava vaikutus	Jonkin verran vaikutusta	Vähäinen vaikutus	Ei lainkaan vaikutusta	En osaa sanoa
eGreenNet	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Varsinais-Suomen ympäristöosaamisen yhdistys	☐	☐	☐	☐	☐	☐
YJY-yhdistys	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Y-klubi	☐	☐	☐	☐	☐	☐

16. Arvioi yhdistyksen/verkoston vaikutusta innovaatiotoiminnan yleisten edellytysten kehittämiseen maakunnassa viimeisten 5–10 vuoden aikana.

	Erittäin suuri vaikutus	Huomattava vaikutus	Jonkin verran vaikutusta	Vähäinen vaikutus	Ei lainkaan vaikutusta	En osaa sanoa
eGreenNet	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Varsinais-Suomen ympäristöosaamisen yhdistys	☐	☐	☐	☐	☐	☐
YJY-yhdistys	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Y-klubi	☐	☐	☐	☐	☐	☐

17. Arvioi yhdistyksen/verkoston vaikutusta varsinaissuomalaisten yritysten kansainvälistymisen edistämiseen viimeisten 5–10 vuoden aikana.

	Erittäin suuri vaikutus	Huomattava vaikutus	Jonkin verran vaikutusta	Vähäinen vaikutus	Ei lainkaan vaikutusta	En osaa sanoa
eGreenNet	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Varsinais-Suomen ympäristöosaamisen yhdistys	☐	☐	☐	☐	☐	☐
YJY-yhdistys	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Y-klubi	☐	☐	☐	☐	☐	☐

18. Arvioi yhdistyksen/verkoston vaikutusta yritysten ja julkisten tutkimusorganisaatioiden yhteistyön edistämiseen viimeisten 5–10 vuoden aikana.

	Erittäin suuri vaikutus	Huomattava vaikutus	Jonkin verran vaikutusta	Vähäinen vaikutus	Ei lainkaan vaikutusta	En osaa sanoa
eGreenNet	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Varsinais-Suomen ympäristöosaamisen yhdistys	☐	☐	☐	☐	☐	☐
YJY-yhdistys	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Y-klubi	☐	☐	☐	☐	☐	☐

19. Mitkä ovat mielestänne yhdistyksen/verkoston toiminnan keskeisiä konkreettisia vaikutuksia viimeisten 5–10 vuoden aikana? Kirjoita, mitä yhdistystä/verkostoa vastaus koskee.

20. Arvioi, missä määrin yhdistyksen/verkoston tavoitteet vaikuttavat oman organisaationne strategiaan ja toimintaan?

	Erittäin suuri vaikutus	Huomattava vaikutus	Jonkin verran vaikutusta	Vähäinen vaikutus	Ei lainkaan vaikutusta	En osaa sanoa
eGreenNet	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Varsinais-Suomen ympäristöosaamisen yhdistys	☐	☐	☐	☐	☐	☐
YJY-yhdistys	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Y-klubi	☐	☐	☐	☐	☐	☐

21. Vastasit, että tavoitteet ja toiminta vaikuttavat organisaationne strategiaan ja toimintaan. Pystytkö mainitsemaan esimerkkejä, miten tämä ilmenee? Kirjoita, mitä yhdistystä/verkostoa vastaus koskee.

Seuraavissa kohdissa esitetään väittämiä yhdistyksen/verkoston tämän hetkisestä toiminnasta. Arvioi niitä omien kokemuksiesi ja näkemyksiesi pohjalta.

22. Yhdistyksen/verkoston kokoonpano kattaa oikeat tahot.

	Täysin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Ei samaa eikä eri mieltä	Jokseenkin eri mieltä	Täysin eri mieltä	En osaa sanoa
eGreenNet	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Varsinais-Suomen ympäristöosaamisen yhdistys	☐	☐	☐	☐	☐	☐
YJY-yhdistys	☐	☐	☐	☐	☐	☐

23. Yhdistys/verkosto tiedottaa toiminnastaan riittävästi.

	Täysin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Ei samaa eikä eri mieltä	Jokseenkin eri mieltä	Täysin eri mieltä	En osaa sanoa
eGreenNet	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Varsinais-Suomen ympäristöosaamisen yhdistys	☐	☐	☐	☐	☐	☐
YJY-yhdistys	☐	☐	☐	☐	☐	☐

24. Yhdistys/verkosto reagoi toimintaympäristön muutoksiin nopeasti.

	Täysin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Ei samaa eikä eri mieltä	Jokseenkin eri mieltä	Täysin eri mieltä	En osaa sanoa
eGreenNet	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Varsinais-Suomen ympäristöosaamisen yhdistys	☐	☐	☐	☐	☐	☐
YJY-yhdistys	☐	☐	☐	☐	☐	☐

25. Yhdistyksen/verkoston toiminnan fokus (mm. tutkimus, innovaatiot, koulutus) on oikea.

	Täysin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Ei samaa eikä eri mieltä	Jokseenkin eri mieltä	Täysin eri mieltä	En osaa sanoa
eGreenNet	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Varsinais-Suomen ympäristöosaamisen yhdistys	☐	☐	☐	☐	☐	☐
YJY-yhdistys	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Seuraavissa kohdissa esitetään väittämiä yhdistyksen/verkoston toiminnan kehittämiseen liittyen. Arvioi niitä omien kokemuksiesi ja näkemyksiesi pohjalta.

26. Yhdistyksen/verkoston olemassaolo on tärkeää.

	Täysin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Ei samaa eikä eri mieltä	Jokseenkin eri mieltä	Täysin eri mieltä	En osaa sanoa
eGreenNet	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Varsinais-Suomen ympäristöosaamisen yhdistys	☐	☐	☐	☐	☐	☐
YJY-yhdistys	☐	☐	☐	☐	☐	☐

27. Yhdistys/verkosto seuraa riittävästi toimintaympäristön muutoksia Suomessa ja kansainvälisesti.

	Täysin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Ei samaa eikä eri mieltä	Jokseenkin eri mieltä	Täysin eri mieltä	En osaa sanoa
eGreenNet	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Varsinais-Suomen ympäristöosaamisen yhdistys	☐	☐	☐	☐	☐	☐
YJY-yhdistys	☐	☐	☐	☐	☐	☐

28. Yhdistys/verkosto edistää riittävästi yritysten ja julkisten tutkimusorganisaatioiden välistä yhteistyötä.

	Täysin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Ei samaa eikä eri mieltä	Jokseenkin eri mieltä	Täysin eri mieltä	En osaa sanoa
eGreenNet	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Varsinais-Suomen ympäristöosaamisen yhdistys	☐	☐	☐	☐	☐	☐
YJY-yhdistys	☐	☐	☐	☐	☐	☐

29. Yhdistysten ja verkostojen välinen yhteistyö muiden tahojen (korkeakoulut, tutkimuslaitokset, yritykset, kunnat, ym.) kanssa on riittävää.

	Täysin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Ei samaa eikä eri mieltä	Jokseenkin eri mieltä	Täysin eri mieltä	En osaa sanoa
eGreenNet	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Varsinais-Suomen ympäristöosaamisen yhdistys	☐	☐	☐	☐	☐	☐
YJY-yhdistys	☐	☐	☐	☐	☐	☐

30. Yhdistysten ja verkostojen välinen keskinäinen yhteistyö on riittävää.

	Täysin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Ei samaa eikä eri mieltä	Jokseenkin eri mieltä	Täysin eri mieltä	En osaa sanoa
eGreenNet	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Varsinais-Suomen ympäristöosaamisen yhdistys	☐	☐	☐	☐	☐	☐
YJY-yhdistys	☐	☐	☐	☐	☐	☐

31. Pitäisikö mielestäsi yhdistyksen/verkoston nykyistä toimintamallia ja toimintaa yleisesti kehittää? Kirjoita, mitä yhdistystä/verkostoa vastaus koskee.

32. Olisitko kiinnostunut saamaan lisää tietoa näistä ympäristöalan verkostoista ja yhdistyksistä?

Kyllä
Ei

33. Minkä kanavan kautta haluaisit saada tietoa ympäristöalan yhdistyksistä ja verkostoista?

34. Mistä erityisesti olisit kiinnostunut saamaan tietoa?

35. Oletko kokenut ongelmaksi toimia yksinäisenä yrittäjänä ilman yhdistysten ja verkostojen tukea?

36. Tähän voit halutessasi kirjoittaa vielä ympäristöosaamisyhdistyksiin ja -verkostoihin liittyviä asioita, joita ei aikaisemmissa kohdissa tullut esille.

Kiitos vastauksesta!

Liite 3. Haastattelurunko sisäisille toimijoille.

Vastaukset koskevat seuraavaa yhdistystä tai verkostoa: Y-klubi / eGreenNet / Varsinais-Suomen Ympäristöosaamisen yhdistys / YJY-yhdistys

HAASTATTELUKYSYMYKSET:

1. Minkä takia olet mukana yhdistyksen/verkoston toiminnassa? Mistä sait kuulla verkostosta/yhdistyksestä?
2. Mikä on roolisi yhdistyksessä/verkostossa?
3. Kuinka monta vuotta olet toiminut yhdistyksessä/verkostossa? Mille vuosille toimintasi yhdistyksessä/verkostossa ajoittuu?
4. Kuinka paljon käytät aikaa yhdistyksen/verkoston toimintaan kuukausittain? Oletko tyytyväinen ajankäyttöösi?

TAVOITTEET, KEINOT, KOHDERYHMÄ

5. Tunnetko yhdistyksen/verkoston toiminnan kohderyhmät? Mitkä ovat yhdistyksen/verkoston kohderyhmät? Kenelle toiminta on ensisijaisesti suunnattu? Onko jokin kohderyhmä tärkeämpi kuin toinen? Onko kaikkia kohderyhmien tarpeita ja odotuksia yhtä helppo täyttää? Miksi?
6. Miten yhdistyksen/verkoston toiminnan kohderyhmät ovat hyötäneet yhdistyksestä/verkostosta? Miten se näkyy? Oletteko saaneet toiminnastanne palautetta?
7. Mikä on yhdistysten ja verkostojen merkitys Varsinais-Suomen kestävän kehityksen työssä? Mitä yhdistykset ja verkostot ovat saaneet työllään aikaan?
8. Mitä hyötyä olet itse saanut yhdistyksestä/verkostosta? Miten se on edistänyt ympäristöalan osaamistasi, verkostojasi, uraasi tai muuta? Miten toiminta on vastannut odotuksiasi?

RESURSSIT, OSAAMINEN, YHTEISTYÖ

9. Miten yhdistysten ja verkostojen yhteistyö on toiminut Varsinais-Suomen ympäristöalan toimijoiden välillä (kaupunki, yliopistot, yritykset)? Onko yhteistyö ollut sujuvaa? Onko yhteistyö joltakin osalta ollut hankalaa? Onko yhteistyötä syytä kehittää jotenkin?

10. Onko toiminnassa nyt mukana kaikki halutut tahot? Mitä tahoja tulisi saada mukaan toimintaan vieläkin enemmän jatkossa? Miksi?

11. Miten yhteistyö toimii yhdistyksen/verkoston sisällä? Ovatko toiminnassa mukana olevien vastuualueet selkeät? Onko yhteistyötä syytä kehittää?

VIESTINTÄ, NÄKYVYYS

12. Onko yhdistys/verkosta mielestäsi riittävästi esille kohderyhmilleen tällä hetkellä? Miten ja missä se on näkyvillä/esillä?

13. Millaisena haluaisit yhdistyksen/verkoston näkyvän kohderyhmilleen? Miten imagoa tulisi kehittää?

14. Miten yhdistyksen/verkoston viestintä toimii? Onko sillä saatu haluttua näkyvyyttä kohderyhmien keskuudessa? Saadaanko sillä halutulla tavalla lisää jäseniä tai ihmisiä mukaan toimintaan? Onko viestinnässä jotain kehitettävää?

KEHITTÄMINEN

15. Mitä toivot tulevaisuudessa yhdistyksiltä ja verkostoilta alueellisen kestävä kehityksen työn edistämiseksi?

16. Muuta sanottavaa, mitä ei tullut aiemmissa kohdissa vielä esille?

KIITOS HAASTATTELUSTA!